

letnik CI - leto 1999

1

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0351-4997

Aleš Gregorc: Raziskovalno delo na univerzi Cardiff	2	Aleš Gregorc: The research work on the University of Cardiff	2
ČEBELARJEVA OPRAVILA		BEEKEEPERS OCCUPATIONS	
Brane Kozinc: Čebelarjeva opravila v januarju.....	4	Brane Kozinc: The Apiarists occupation in January.....	4
Anton Vrčko: Čebelarjeva opravila v nizkonakladnem panju	6	Anton Vrčko: The Beekeepers occupations in LR hives in January.....	6
Jože Matavž: Veterinarski nasveti za januar – Kako lahko uspešno kontroliramo varozo med čebelarско sezono	8	Jože Matavž: Veterinary advises for January - How can we successfully control varoasis during the beekeeping session	8
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
Jasna Kralj: Ali se čebelarji lahko zoperstavijo varoi brez uporabe kemičnih sredstev	10	Jasna Kralj: Should in future the Beekeepers extirpating the varroa mites' without use of pesticides	10
Stane Sajevec: Nujno potrebno je tudi zimsko zatiranje varoe	12	Stane Sajevec: Extirpation of varroa mite in winter is necessary.....	12
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		FROM THE EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS	
Marjan Debelak: Sedanji pogledi na oceno panjskih sistemov	13	Marjan Debelak: Nowadays opinions on the appraisal of different systems of bee hives	13
Dušan Medved: Nakladni panji in standardizacija	15	Dušan Medved: The modern LR hive and standardisation	15
Zlatko Sever: Žlezava nedotika	15	Zlatko Sever: Impatiens molitangere.....	15
ZA MLADE PO SRCU		FOR YOUNG BEEKEEPERS	
Ivan Pehant: Za mlade po srcu	16	Ivan Pehant: For young in hart	16
Stanko Vedlin: Čebelarški krožek na osnovni šoli Majšperk	17	Stanko Vedlin: Young beekeepers in the elementary school in Majšperk ..	17
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM THE SOCIETY LIFE	
Anton Kolenc: Grosupeljski čebelarji na izletu	19	Anton Kolenc: The beekeepers from Grosuplje was on trip	19
Veronika Amenitsch: Izlet rojakov čebelarjev iz Avstrije na Štajersko	19	Veronika Amenitsch: The beekeepers from Austria visited the beekeepers in Štajerska	19
Milan Meglič: Čebelarški praznik v Kranjski gori	20	Milan Meglič: Beekeepers Celebration was in Kranjska gora.....	20
Janez Grad: Sekcija ljubiteljev in rejcev čmrljev v letu 1998	23	Janez Grad: Section of the Bumble bee breeders was successful in the year 1998	23
ČZS: Pri čebelarški zvezi lahko kupite	30	Janez Gregori: Our bee pastures	32
Janez Gregori: Naše čebelje paše 12...	32		
V SPOMIN		IN MEMORIAM	
OBVESTILA		SMALL ADVERTISEMENTS	
MALI OGLASI		NEWS	

Slika na naslovni strani: Zimska idila z značilnim slovenskim čebelnjakom

Foto: M. Debelak

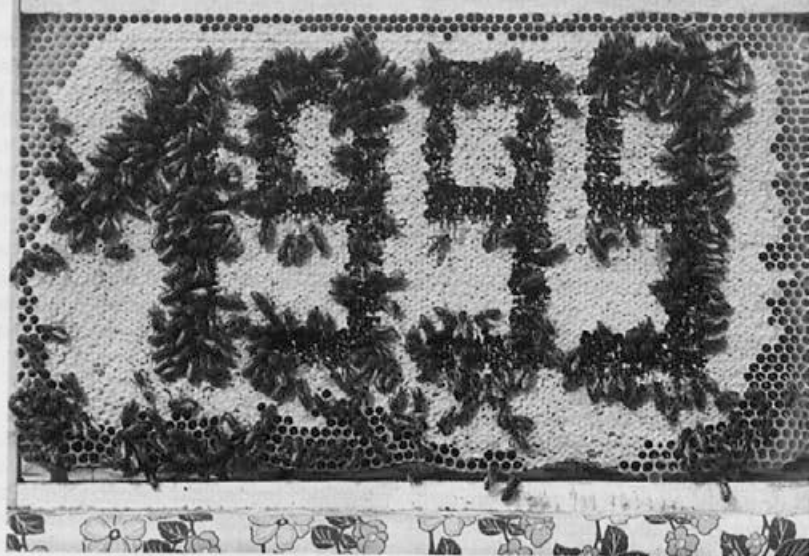
Slika novoletna čestitka: Foto: F. Šivic

11 35686

Vesel božič in 1135686

S
R
E
Č
N
O

N
O
V
O
L
E
T
O

želijo vsem čebelarjem
upravni odbor ČZS, vodstvo ČZS in
uredništvo Slovenskega Čebelarja

999902309

RAZISKOVALNO DELO NA UNIVERZI CARDIFF

doc. dr. Aleš Gregorc, Veterinarska fakulteta

Uvod

Več let že uspešno sodelujemo z raziskovalno skupino, ki jo na Univerzi v Cardiffu v Veliki Britaniji vodi profesor Ivor Bowen. Zato sem prejel povabilo, naj del svojega raziskovalnega projekta, ki ga financira ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije, znova opravi v laboratoriju v Cardiffu. Oktobra sem v Walesu v okviru nadaljevanja podoktorskega znanstveno raziskovalnega dela, svoje dosedanje delo predstavil tudi v predavanju na letni konferenci Mednarodnega združenja za raziskave čebel (IBRA).

Srečal sem se tudi s čebelarji iz Walesa ter jim v predavanju predstavil naše čebelarstvo in stanje na področju zdravstvenega varstva čebel v Sloveniji. Konec meseca sem obiskal še Osrednji znanstveni laboratorij (Central Science Laboratory - CSL) v Yorku, v okviru katerega deluje nacionalni čebelarški inštitut, ki se ukvarja z zdravstveno problematiko in organizacijo zdravstvenega varstva v celotni Angliji in Walesu.

Znanstvena konferenca o čebelarstvu

V soboto, 3. oktobra 1998, je bila na univerzi v Cardiffu v organizaciji IBRA in "Wales Pest Management Forum" konferenca z naslovom "Socialni feromoni in komunikacija" ter "Zdravljenje bolezni v čebelji družini". Predavatelji so v okviru prve teme predstavili raziskave o pomenu feromonov v čebelji družini. Osrednja pozornost je bila namenjena razvoju različnih feromonskih substanc, uporabnih v čebelarstvu in tudi širše v kmetijstvu. V kmetijstvu te snovi razvijajo in jih uveljavljajo kot alternativo stalnemu povečevanju rabe pesticidov, ki škodljivo vplivajo na ekosisteme. Čebelja družina kot visoko organizirana socialna skupnost žuželk je zanimiv primer študija mehanizma komunikacij žuželk. V dopoldanskem programu konference so strokovnjaki znanega britanskega kmetijskega inštituta Rothamsted pri Londonu, Keele University in podjetja AgriSense predstavili različne možnosti uporabe zadnjih dognanj na področju komunikacij v čebelji družini za praktično rabo v čebelarstvu; predvsem izdelavo in uporabo kemičnih substanc za lovljenje rojev, preprečevanje rojenja in povečano zaleganje matic.

V popoldanskem delu je bilo predstavljeno raziskovalno delo na področju pohlevne in hude gnilobe čebelje zalege, razširjenost čebeljih bolezni v Veliki Britaniji in možnosti zdravljenja varoze. V nekaterih delih sveta se vse pogosteje pojavlja tudi evropska (pohlevna) gniloba čebelje zalege. Raziskave, ki jih je v Cardiffu predstavil dr. Dancer, so usmerjene na področje mikrobiologije in preučevanja mehanizmov pojavljanja in patogeneze bolezni. To je ena izmed pogojnih bolezni čebel. V svojem predavanju sem predstavil svoje lastno raziskovalno delo, morfološke in imunohistokemične raziskave ličink, okuženih z bakterijo *Paenibacillus larvae*, ki povzroča ameriško ali hudo gnilobo. V svoji predstavitvi sem prikazal tudi preučevanje aktivnosti različnih proteinov v ličinki, ki bi lahko bili karakteristični za okuženo ali kako drugače prizadeto ličinko.

Nekatere raziskave s tega področja smo opravili v minulih letih, raziskovanje pa smo nadaljevali tudi med mojim zadnjim bivanjem in delom, v laboratoriju prof. Bowna v Cardiffu. V nadaljevanju konference je raziskovalka z National Bee Unit, to je državnega inštituta v Yorku, dr. H. Thompson predstavila problematiko pojavljanja in zdravljenja čebeljih bolezni. Predstavnica Vita (Europe) dr. M. Watkins je poročal o zdravljenju varoze in razvoju novih zdravil. V svetu izvajajo številne raziskave na tem področju. Zanesljivih metod zdravljenja varoze, ki ne bi zahtevale velike porabe časa, znatnih finančnih sredstev čebelarjev in velikih nacionalnih investicij, za zdaj še ni. Zato je načrtovano zdravstveno varstvo čebel z uporabo ustreznih zdravil poglobitnega pomena za sodobno čebelarstvo in tudi kmetijstvo v celoti.

Raziskovalno delo

Oktobra sem se posvetil raziskovalnemu delu. Tokrat smo se ukvarjali zlasti z raziskovanjem bakterijske okužbe čebelje ličinke ter s preučevanjem akaricida amitraza in antibiotika oksitetraciklin na čebeljo ličinko ter na *Varroa jacobsoni*. Pri tem smo ugotavljali uspešnost uporabe imunohistokemične metode, s katero bo mogoče razlikovati nekrotično od fiziološkega odmiranja celic v ličinki sami, in situ. To je tudi cilj naših

raziskav, saj bo na tej podlagi predvidoma mogoče razviti metodo za ocenjevanje škodljivosti posameznih organskih ali neorganskih dražljajev na čebeljo ličinko oz. na živo tkivo. Raziskave potekajo, vendar bo za njihovo končanje potrebne še precej raziskovalne vneme za ustrezno interpretacijo rezultatov opravljenih poskusov. Na podlagi opravljenega dela bo mogoče tudi v prihodnje reševati raziskovalne probleme. Takšne raziskave pa so lahko tudi izhodišče za različne aplikativne raziskave v čebelarstvu.

Med bivanjem na univerzi v Cardiffu sem kot zunanji izpraševalec sodeloval v univerzitetni komisiji pri zagovoru dveh doktorskih tez s področja patologije čebel. To je bila zelo zanimiva in tudi koristna izkušnja, ki mi bo koristila predvsem v prihodnosti, ko mi bo morda uspelo pridobiti mesto predavatelja (docenta) na domači Veterinarski fakulteti. Bivanje na univerzi v Cardiffu je bilo zanimivo tudi zato, ker sem se srečal s številnimi predavatelji oz. profesorji, ki jih poznam že od prejšnjih bivanj v Cardiffu. Izkušnje, pridobljene na tuji znanstveni in pedagoški ustanovi, so za raziskovalca zelo pomembne tako iz znanstveno raziskovalnega vidika kot tudi s stališča spoznavanja življenjskega utripa na univerzi ter odnosov med študenti in učitelji ter učitelji med seboj. V sproščenih pogovorih in ob moji raziskovalni dejavnosti na univerzi sem v Cardiffu spoznal tudi organizacijo raziskovalnega in pedagoškega dela na tej ustanovi. V posameznih oddelkih šole je večje število podiplomskih študentov, ki ob pomoči mentorjev opravljajo magistrski, doktorski ali podoktorski študij. Za te projekte je iz različnih virov na voljo dovolj finančnih sredstev. Vsi raziskovalci so v okviru pridobljenih finančnih sredstev, namenjenih za določeno projektno delo, popolnoma samostojni. Na podlagi zaupanja razpolagajo s temi sredstvi samostojno, brez vsakršnih administrativnih ovir.

Sklep

Ko sem odhajal iz Cardiffa, sem po štirih letih znova obiskal Britanski nacionalni čebelarski inštitut, ki deluje v okviru Osrednjega znanstvenega laboratorija. Čebelarski inštitut se je pred dvema letoma preselil iz mesta Ladington v York na severu Anglije. V njem so me zelo lepo sprejeli. Kolegi s čebelarskega oddelka so mi razkazali popolnoma

Profesor Ivor Bowen (v sredini) je izjemen strokovnjak za čebelje bolezni. V ozadju je poslopje univerze v Cardiffu.

nov kompleks kmetijskega inštituta s približno 500 zaposlenimi. V čebelarskem oddelku inštituta je zaposlenih devet ljudi. Seznanil sem se z delom na področju zdravstvenega varstva čebel. Na inštitutu opravljajo raziskovalno in laboratorijsko diagnosticiranje čebeljih bolezni. Poleg tega organizirajo še svetovalno službo za čebelarje, v njej pa v poletni sezoni sodeluje do 46 ljudi. V prihodnji številki Slovenskega čebelarja bom opisal organiziranost zdravstvenega varstva čebel v Veliki Britaniji in jo primerjal z organiziranostjo v Sloveniji. Po moji vrnitvi iz Velike Britanije nas je v Sloveniji že obiskal vodja čebelarskega inštituta dr. Medwin Bowen. Tudi o tem bom poročal v naslednji številki.

Tokratno raziskovalno delo na univerzi v Cardiffu (School of Biosciences), ter mesec dni bivanja v Cardiffu je v celoti sponzoriral moj mentor in prijatelj Slovenije profesor Ivor Bowen, za to pa se mu iskreno zahvaljujem. Podoktorski raziskovalni projekt sicer financira ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

ČZS SPREJEMA PREDPRIJAVE ZA OBISK ČEBELARSKEGA KONGRESA V KANADI - VANCOUVER 1999

Vse čebelarje, ki se želijo udeležiti čebelarskega kongresa Apimondije v Kanadi, od 12. do 18. septembra 1999, obveščamo, da se dogovarjamo s potovalnimi agencijami in tudi z Čebelarstvo zvezo Avstrije, o organizaciji desetdnevnega potovanja. Ker želimo pripraviti potovanje, ki bo cenovno ugodno, moramo že konec januarja rezervirati določeno število mest, zato prosimo vse, ki se nameravajo udeležiti tega izredno zanimivega potovanja, da nam do 20. januarja 1999 sporočijo naslov in telefonsko številko. Vsem prijavljenim bomo poslali program potovanja in ostale podatke. Poleg kongresa, ki bo izredno zanimiv, si bomo ogledali tudi zanimivosti Kanade in njihova čebelarstva. **Prijave sprejemamo na ČZS, telefon 061 - 210 992.**

ČZS

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JANUARJU BRANE KOZINC - LESCE

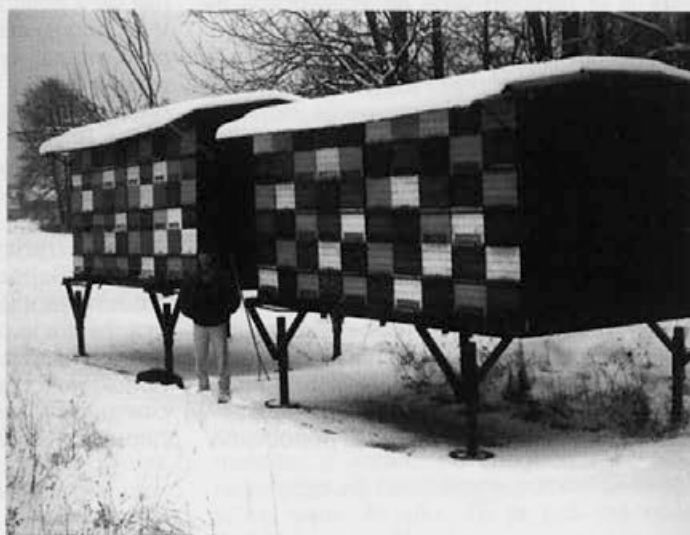
Spoštovane čebelarke in spoštovani čebelarji, želim vam vso srečo v letu, ki je pred nami, v letu, ko pričakujemo letino stoletja. Če ne bo ta, bo naslednja, tako že v novem tisočletju.

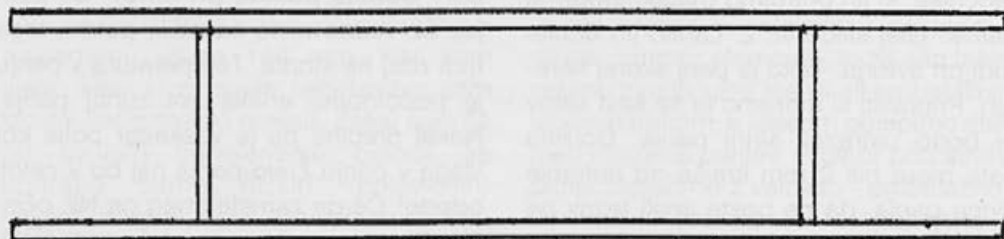
Pripravimo se nanjo!

Ne vem, kako da so se v uredništvu

odločili, da vam pišem mesečna navodila, kajti po besedah mojih čebelarskih prijateljev sploh nisem čebelar, ampak pobiralec medu. To utemeljujejo s tem, ker pri čebelah ne delam drugega kot pobiram med. No, to ni čisto res, ker včasih odprem kakšen panj kar takoj, ker je tako lepo pogledati polne sate zalege in medu, ker tako lepo diši iz njega, preprosto zato, ker imam čebele rad.

Moja kontejnerja z preurejenimi AŽ panji med prezimovanjem.
Foto: B. Kozinc

Z letvama, ki jih postavimo na dno panja dvignemo sate plodišča za debelino matične rešetke.

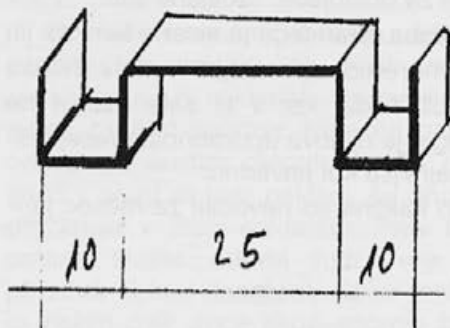
Tudi pozimi. Kako? Preprosto. V dnevno sobo sem si postavil steklen panj. Tako sem se o čebelah in njihovem življenju veliko naučil, ker jih skozi vse leto lahko opazujem. Ugotovil sem, da številne trditve ne držijo.

Moj način čebelarjenja je precej drugačen, zato bodo tudi navodila precej drugačna od tistih, ki ste jih bili vajeni doslej. Čebelarim v 28-satnem panju lastne konstrukcije. 60 takih panjev je zloženih v prevozni zabojnik. Prvi je bil narejen pred desetimi leti, zdaj jih je na Gorenjskem že devet.

Kratek opis panja: 22 satov je zloženih na hladno stavbo, zadaj pa šest satov na toplo stavbo. **V panju ni matične rešetke!** Sati v plodišču so zato dvignjeni za debelino matične rešetke. Če bi kdo želel preizkusiti tak način čebelarjenja, bom na kratko opisal, kako preprosto predelati star panj.

Lahko predelate 9-, 10-, ali 11-satni panj. Najprej odstranite matično rešetko. Pripravite dve 1 cm široki letvi, ki sta dolgi toliko, kot je dolg sat. Višino določite tako, da izmerite višino od podnice do kovinske palice - nosilca satov v plodišču in ji prištejete debelino matične rešetke. Ti letvi pritrdite na podnico. Nanju položite nosilne palice plodiščnih satov. Če ste vse naredili dobro, ste plodišče toliko dvignili, da je med sati v plodišču in medišču 9 mm presledka.

Naslednja faza je izdelava zadnjega

Posebni distančnik za AŽ sate, ki ga nataknejo na stranski letvici satnika.

okenca. Doslej ste imeli dve okenci, po enega za plodišče in medišče. Odslej potrebujete le enega, ker ni matične rešetke. Razstojišča za presledek med sati lahko uporabite iz starih dveh okenc. Novo enotno okence naj ne bo debelo več kot 8 mm. To okence ima le funkcijo distančnika in razporedilnika satov (opravlja funkcijo razstojišč za sate), ki so na hladno stavbo. Sledi izdelava nosilcev za sate tople stavbe. Premer palic naj bo enak premeru preostalih nosilcev (8 mm). Izdelajmo jih po skici št.1. Namestimo jih na isto višino kot nosilce plodišča in medišča. Lahko pa preprosto podaljšamo letvi na podnici, na sate tople stavbe postavimo 8 mm letvi in nanju mediščne sate. Tako je predelava panjev skoraj končana. Za zadnji okvir uporabimo kar stari okenci, ki sta zdaj brez razstojišč - razporedilnikov satov. Potrebujemo le letev, debeline matične rešetke, da zapolnimo primanjkljaj pri višini. Za presledek med sati v topli stavbi uporabljamo posebne dis-

tančnike, ki jih pritrdimo (natakemo) na satnik. Glej skico št. 2. Lahko jih dobite tudi pri avtorju. Tako je panj skoraj narejen. Pripraviti si moramo le še šest satov ki bodo ustrezali širini panja. Dolžina sata mora biti 2 mm krajša od notranje širine panja, da ne boste imeli težav pri vstavljanju satov. Najbolje je, če skrajšate že obstoječe, izdelane sate.

Slaba stran tega je sicer v tem, da jih ne moremo uporabljati tudi v hladni stavbi. Toda, ker v te sate matica ne zalega, je njihova uporabnost precej dolgotrajnejša kot navadno.

In kakšna so navodila za mesec jan-

uar? **Čebele pustite pri miru!** Če panjev še vedno niste zapažili, potem tega tudi zdaj ne storite. Temperatura v panju je popolnoma enaka kot zunaj panja. Nekaj prepriha pa je vsekakor bolje kot vlaga v panju. Žrelo panja naj bo v celoti odprto! Če ga zamete sneg ga NE očistite. Ob pravem času se bo že sam stalil. Ali ste namestili krmilnico za ptice? Če je odgovor pozitiven, je to napaka. Ptice iz bližnje in daljne okolice ste s tem navadili, da se rade zbirajo v bližini čebelnjaka. In če si sredi zime zaželejo nekaj svežega, to dobijo v vašem čebelnjaku.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NIZKO NAKLADNEM PANJU V JANUARJU

ANTON VRČKO

Spoštovane čebelarke, cenjeni čebelarji!

Na začetku mojega pisanja Vam želim srečno, mirno, zdravo, predvsem pa medeno novo leto 1999. Na predlog našega urednika Slovenskega čebelarja prof. Janeza Miheliča in na prigovarjanje članov kolegija čebelarskega in debatnega kluba v Mariboru, katerega član sem tudi sam, sem za to leto prevzel pisanje mesečnih navodil za čebelarjenje v nakladnem panju. Navodila bodo namenjena predvsem čebelarjenju v nizko nakladnem panjskem sistemu, v katerem že dve desetletji čebelarim tudi sam.

Naj se najprej na kratko predstavim.

Sem iz Selnice ob Dravi, kjer tudi čebelarim. Po izobrazbi sem sicer lesarski tehnik.

Sam čebelarim od leta 1970 naprej, že v rani mladosti pa sem imel stik s

čebelami, saj je bil čebelar tudi moj oče. Čebelaril je v Gradišču na Kozjaku ob avstrijsko-slovenski meji. Že kot osnovnošolec sem menjal ovco za kranjiča čebel, vendar je to druga zgodba.

Čebelariti sem začel v Kirarjevem "B", to je v velikem Kirarjevem panju, moj mentor pa je bil zdaj že pokojni Slavko Kraner iz Selnice ob Dravi. Velik čebelar po srcu in znanju. Celotno obdobje svojega čebelarjenja sem sodil v kategorijo "ljubiteljskih" čebelarjev, pri tem pa sem si vedno prizadeval, da bi bilo moje čebelarstvo tudi donosno.

Hkrati s čebelarjenjem v Kirarjevem panju "B" sem začel eksperimentirati tudi s standardnim tipom LR panja. V sredini 70-ih let je nekako usahnila organizirana skrb za izdelavo in dobavo materiala za Kirarjev panjski sistem, zato sem postopno povsem prešel na nakladni panjski sistem.

Sprva sem čebelaril s standardnimi LR nakladnimi panji, pozneje pa s

polovičnimi LR nakladami. Leta 1980 sem že čebelaril samo s polovičnimi LR nakladami, višine 146 mm. Ker sem lesar, sem si za svoje čebelarstvo sam izdelal večje število naklad. Zakaj sem se pri svojem čebelarjenju odločil za uporabo samo nizkih (polovičnih) naklad, bom povedal v svojih naslednjih prispevkih. Zdaj naj povem le to, da sem pri nakladnih panjih uvedel nekaj izboljšav. Tako sem nakladi zgoraj in spodaj dodal brazdo (slika št. 1) in zamenjal Hofmanov satnik z Manleyevim (glej članek inž. L. Kluna, Sl. čebelar 1980/9, stran 319). Tako se je naklada nekoliko zvišala, in sicer na 152 mm, skladovnica naklad panja pa je postala trdnjša. S tem se je zmanjšala možnost zdrsa naklad pri prevozih ter izboljšalo tesnjenje med posameznimi panjskimi elementi.

Za prezimovanje čebeljih družin je najbolj kritičen prav mesec januar, zato moramo skrbeti predvsem za mirno prezimovanje družin na stojšču. Če je panje zametel sneg, je to še dodatna zaščita pred hujšim mrazom in vetrom. S panjev in okoli njih ne odmečemo snega, ker bi s tem samo vznemirjali čebelje družine. Sneg bo skopnel sam, saj ga bodo pobrali vse močnejši sončni žarki.

Za stojšča nakladnih panjev je zelo pomembno, da so na sončni - prisojni - in zavetrni - zatišni - legi.

Nekateri čebelarji, ki čebelarijo v nakladnih panjih, priporočajo zavijanje panjev s strešno lepenko ali PVC-folijo. Sam sem vse to že pred leti opustil, ker sem ugotovil, da se v panjih nabira in zadržuje vlaga, to pa povzroča plesnenje satja. Tako se izognemo tudi nepotrebni stroškom in delu. Poskrbeti moramo, da skozi panj ni prepaha. To sem tehnično rešil z dograditvijo brazde na svojih nakladah, tako da se naklade usedejo druga v drugo, s tem pa je manjši tudi prepah skozi reže med stiki

naklad.

Če brazda ni vdolana v naklade in druge panjske elemente, to za silo lahko rešimo z različnimi tesnili ali embalažnim lepilnim trakom, s katerim oblepimo stike med elementi panjev. Prostor pod streho panja zapažimo z valovito - embalažno - lepenko in časopisnim rotopapirjem, ki zaradi svoje poroznosti dobro odvaja vlago.

Normalno močne čebelje družine prezimujem v treh ali štirih nizkih (polovičnih) LR nakladah. Pri svojih čebelah zaprem spodnje žrelo na panjih, odprto pa pustim okroglo (\varnothing 25 mm) žrelo v drugi ali tretji nakladi, če družina prezimuje v štirih nakladah. Prav tako ostane stalno odprta tudi voha na pokrovu. S tem dosežem, da se toplejši in vlažen zrak dviga skozi zgornje žrelo ter voho in prezračevalne reže na prosto.

Če smo zazimili čebelje družine z mladimi in kakovostnimi maticami, če imajo dovolj kakovostne hrane, če smo jih pravočasno zdravili, lahko mirno pričakujemo toplejše spomladansko vreme. Občasno pa le obiščimo svoje čebele na stojšču in s plastično cevko skozi žrelo prisluhnimo njihovem brenčanju. Če je to enakomerno, je družina v redu, popolna tišina pa opozarja na mrliča. Če potrkamo po panju in družina zašumi, a se kmalu umiri, prezimuje odlično.

Ta mesec je tudi čas za pregled in odbiro rezervnega satja. Vse staro temno in deformirano satje prekuhamo. Pregledamo tudi rezervne naklade in druge dele panjev, jih popravimo in pobarvamo z barvami na vodni osnovi. Osvežimo si svoje čebelarstvo znanje, v roke vzemimo tudi starejše letnike Slovenskega čebelarja, saj je tudi v njih še marsikaj koristnega. Pričakujemo lahko, da bo januarja že kakšen topel sončen dan s temperaturo do 12 °C. Dobro je, če smo takrat pri čebelah, saj bomo le tako videli, kako

Naklade imajo na robu vrezano brazdo oz. žleb, v katerega se zagozdi brazda gornje naklade. Tako izdelane naklade imajo več prednosti.

Foto: S. Sajevec

se bodo družine spreletele. Sumljive si zapomnimo ali označimo, da bomo lahko pozneje ukrepali.

VETERINARŠKI NASVETI ZA JANUAR KAKO LAHKO USPEŠNO KONTROLIRAMO VAROZO MED ČEBELARSKO SEZONO

Jože Matavž dr.vet.med.

Čeprav je varoa v naših čebelnjakih navzoča že več kot dvajset let, se še vedno porajajo številna vprašanja o hitrosti razmnoževanja, številu, ki že ogroža čebeljko družino, zadnje čase pa še posebej o učinkovitem zatiranju.

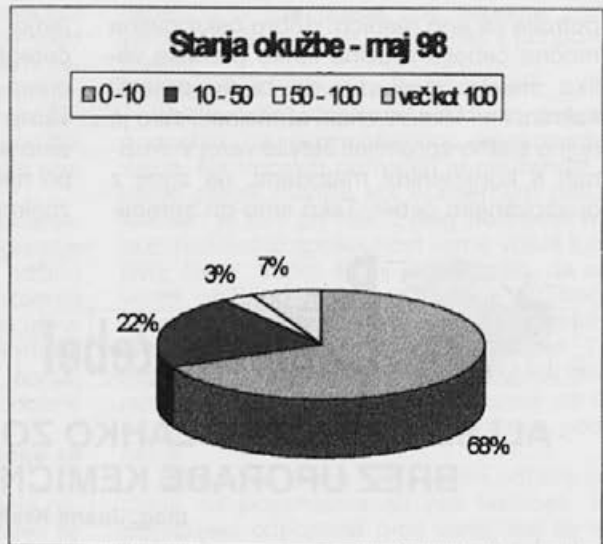
Lani spomladi smo na Veterinarskem zavodu Slovenije pripravili enoten program zatiranja varoze in potem celo leto s številnimi diagnostičnimi zdravljenji spremljali njegovo učinkovitost oziroma probleme, ki nastajajo pri njegovem izvajanju.

Prvi korak je bilo zimsko zdravljenje varoze, le-to pa je bilo opravljeno na različne načine. Najpogosteje uporabljen način je bilo dimljenje s hemovarjem, ki smo ga med lansko razmeroma toplo zimo lahko dokaj učinkovito izvajali. Pa tudi sicer so maloštevilni aparati za zamegljevanje, ki so bili na razpolago prejšnjo zimo, pridno krožili po Sloveniji, tako da se je veliko čebelarjev seznanilo z to možnostjo kontroliranja varoze. Prvi pomladanski testi so že odgovorili na številna vprašanja.

V obdobju od marca do maja smo opravili več diagnostičnih zdravljenj. Dobljeni rezultati so bili zelo različni, odvisni predvsem od števila prejšnjih zdravljenj. V čebelarstvih, v katerih so jeseni opravili več zaporednih dimljenj in tudi zimsko zdravljenje, navadno niso našli več kot deset varoj. Večjo skrb je vzbujal podatek, da je v skoraj 7 odstotkih čebeljih družin odpadlo več kot sto varoj, brez dvoma v tem obdobju število, ki nam ne pusti mirnega spanja. Potrebnost in učinkovitost zimskega zdravljenja potrjuje skupina, v kateri je bilo kar 68 odstotkov čebeljih družin (viri: Matavž). Graf 1.

Preverjali smo tudi uspešnost zdravljenja, ki so ga čebelarji opravljali z akrinatriinom. Rezultati so pokazali, da je povprečna učinkovitost 78,9 odstotna (s.d.v. 13,1). Takšna stopnja učinkovitosti pa je za uspešno zatiranje varoze premajhna, kljub temu, da je bila v enem izmed čebelarstev, zajetih v kontrolo, učinkovitost več kot 99 odstotna. Kot kaže, je šlo za izjemo, saj je bila učinkovitost v vseh drugih od 65 do 74-odstotna. (viri: Goručan, Matavž).

Celoletno spremljanje števila varoj v panjih po vsej Sloveniji je potrdilo že znana dejstva

o tem, kako se med čebelarstvo sezono povečuje število varoj in kdaj se pojavi krizno obdobje. Vidimo, da se razmeroma ugodna spomladanska slika začne hitro spreminjati. Junija, ko razvoj čebeljih družin doseže vrhunec, lahko iz podatka, da je bilo v vseh družinah, v katerih je bilo opravljeno diagnostično zdravljenje, najdenih manj kot sto varoj, lahko sklepamo le, da je večina varoj varno skritih pod pokrovčki zalege. S krčenjem zalege se slika bliskovito poslabša in septembra že nastopi kritično obdobje oziroma čas, ko se moramo krepko bojevati za obstoj družin (vir: Gabrovšek, Goručan, Jenko, Lešnik, Matavž, Skerbiš, Vrničar). Graf 2.

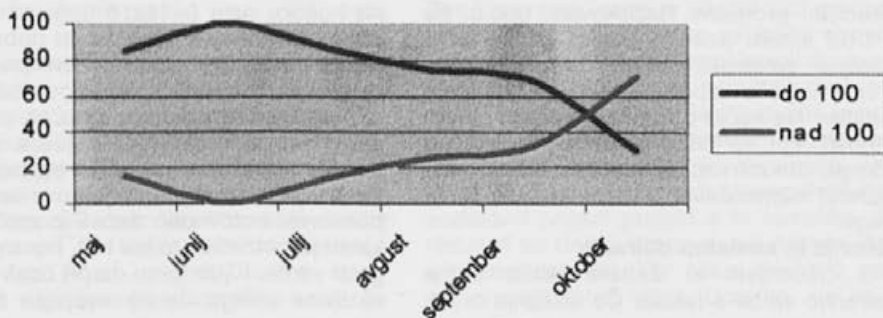
Iz dobljenih podatkov smo dobili kup informacij, ki bodo dobrodošle pri izpopolnjevanju programa zatiranja varoze. Že zdaj pa lahko napišemo nekaj sklepnih ugotovitev:

Še večji poudarek je treba nameniti zimskemu zatiranju varoze,

- če ob spomladanskem diagnostičnem zdravljenju najdemo več kot sto varoj, je to resno opozorilo, ki zahteva pripravo individualnega programa zatiranja varoze;
- pospešiti oz. okrepiti je treba delo pri razvoju in uporabi alternativnih metod, ki so uporabne tudi med čebelarstvo sezono (mravljična kislina, timol, oksalna kislina);
- razširiti je treba seznam registriranih pripravkov, ki bodo lahko nadomestili uporabljene, če bi se morda pojavila odpornost (zdaj, ko to pišem, teče postopek za interventni uvoz perizina, zato upam, da bo do objave že na razpolago);
- še naprej je treba selekcionirati tiste tipe čebel, ki kažejo večjo naravno odpornost proti varozi (projekt dr. Pokljukarja).

Opravljena diagnostična zdravljenja so

rast stopnje okuženosti

potrdila še eno resnico: dobro oskrbovana močna čebelja družina lahko prenese veliko število varoj, ne da bi se pojavili kakršni koli klinični znaki obolenosti, zato je nujno stalno spremljati število varoj v družinah s konkretnimi metodami, ne zgolj z opazovanjem čebel. Tako smo ob spreml-

janju jesenskega zatiranja varoze, začete konec avgusta, v čebelarstvu v enem mesecu našli povprečno po 1896 varoj, rekord pa je bila družina, v kateri smo našli kar 14.000 varoj, kljub temu pa pri njej ni bilo opaziti nikakršnih kliničnih znakov varoze.

Bolezni čebel

ALI SE ČEBELARJI LAHKO ZOPERSTAVIJO VAROI BREZ UPORABE KEMIČNIH SREDSTEV?

mag. Jasna Kralj

Pred 30 leti je bila varoa omejena na svojega naravnega gostitelja, azijsko čebelo oz. *Apis cerana*, ki ima zaradi dolgotrajne povezave z zajedavcem razvite uspešne obrambne mehanizme. Težave pa so se začele z izvozom evropskih, na varoo neprilagojenih čebel v azijske države in njihovo okužbo. Okužene evropske družine so bile pozneje prenešene v Evropo in Južno Ameriko, od tam pa se je varoa razširila z nekontroliranim izvozom in po naravni poti. Zelo hitro se je izkazalo, da se varoa ne razmnožuje le v trotoviski zalegi kot pri naravnem gostitelju azijski čebeli (*Apis cerana*), temveč tudi v celicah delavk. Prav okuženost trotovine in zalege delavk omogoča hiter razvoj varoe in hitro povečanje njenega števila v družini. V eni sami sezoni se populacija varoe lahko poveča za 100-krat, njeno število pa se zmanjša čez zimo, v obdobju brez zalege. Kljub temu da evropska čebela na splošno ni tako odporna proti varoi kot azijska, pa je le opaziti razlike v občutljivosti čebel na varoo. Manj občutljive čebelje družine lahko odberemo za vzrejo matic, njihove družine pa znova vključimo v svoj selekcijski program. Raziskovalci upajo, da bo trud kmalu povrnilen, tako da se bo z uspešno selekcijo čebel, odpornih proti varoi, mogoče izogniti uporabi kemičnih sredstev. Na večjo odpornost čebel vplivajo lastnosti, kot so čiščenje čebel, higiensko vedenje, dovzetnost zalege za okužbo, nezmožnost razmnoževanja varoe in čas pokrite zalege.

Čiščenje in socialno obiranje

S čiščenjem si čebele lahko same odstranijo varoe s telesa. Če čiščenje ni us-

pešno, čebela začne bočno poplesavati s svojim telesom, to pa pri vrstnicah sproži raziskovanje njenega telesa. Vrtnice se plešoč čebeli približajo in jo otipavajo. Plešalka raztegne krila, dvigne oprsje in zadek, tako da jo vrtnice začnejo obirati. Če čebele najdejo varoo, jo pograbi in stisnejo. Včasih jo tudi odnesejo iz panja. Azijska čebela je veliko boljše obiralka kot evropska čebela. Pri evropski čebeli se na plešočo čebelo z obiranjem odzoveta le ena do dve čebeli, pri azijski cerani pa se nanjo odzove veliko več obiralk.

Čistilno vedenje

Čistilno vedenje se je izkazalo kot zelo koristno vedenje ne le pri odpornosti proti varoi, temveč tudi pri odpornosti proti ameriški gnilobi in poapneli zalegi. Čistilno vedenje čebel pomeni odstranjevanje pokrovčkov nad zalego ter odstranjevanje okužene zalege iz celic in panja. Test za ugotavljanje čistilnega vedenja čebel naredimo tako, da ugotovimo hitrost odstranjevanja pokrite mrtve zalege, ki jo pred tem prebodemo z iglo ali zamrznemo. Družine, ki v dveh dneh v celoti odstranijo mrtvo zalego na koščku sata (~15x15 cm), so družine s čistilnim vedenjem in jih lahko uporabimo za vzrejo matic. Za razliko od evropske čebele azijska cerana veliko hitreje odstrani z varoo okuženo zalego delavk, zato se pri tej vrsti čebel varoa redkokdaj pojavlja v celicah delavk. Nasprotno pa se za trotovinu skoraj ne zmenijo. Vzrok je verjetno v tem, ker so pokrovčki trotoviski zelo debeli in zato celica, v kateri je nezležen mrtev trotoviski, postane ječa in grob varoe. Kljub temu da pri odstranjevanju okužene zalege delavk evropske čebele ni-

majo tako izraženega čistilnega vedenja kot azijska čebela, pa vendarle obstajajo med družinami precejšnje razlike v čistilnem vedenju. Našo kranjsko čebelo imajo za precej higiensko čebelo in prav zato slovenski čebelarji nismo imeli takšnih težav z gnilobo kot ameriški, saj so morali svojim družinam preventivno dati antibiotike.

Čebelar Walner iz Avstrije je čiščenje, socialno obiranje čebel in odstranjevanje varoe iz zalege izrabil pri svojem načinu vzreje matic. Med družinami z nizko stopnjo okuženosti je za nadaljnjo vzrejo matic izbral tiste družine, pri katerih je opazil velik delež poškodovanih varoj na podnici panja. Družine mladih matic so kazale podobne lastnosti kot matična družina.

Dovzetnost oziroma privlačnost zalege za okužbo

Dobro je znano, da varoa pogosteje napada trotovino kot zalego delavk, v kateri se tudi slabše razmnožuje. Varoo najdemo v trotovini 12-krat pogosteje kot v zalegi delavk. Prav to lastnost varoe lahko izrabimo za naraven nadzor. Kot past za varoo uporabimo sat z odkrito trotovsko zalego. Ko je trotovina pokrita, jo odstranimo. Ta metoda je lahko dokaj uspešna spomladi, v obdobju intenzivnejšega vzrejanja trovov. Razlike v dovzetnosti za napadenost z varoo pa niso le med zalego trovov in delavk, ampak tudi v dovzetnosti zalege delavk med družinami, zato jo lahko uporabimo v selekcijskih programih za vzrejo čebel, odpornih proti varoi. Dr. Guzman iz Baton Rougea v Združenih državah je ugotovila, da so kranjske čebele, uvožene iz nekdanje Jugoslavije, precej manj dovzetne oz. privlačne za varoo kot matična ameriška populacija. Torej še ena lastnost, ki je v prid kranjski čebeli.

Obdobje pokrite zalege

Varoa se razmnožuje le v pokriti zalegi. V celico delavk lahko zaleže do šest jajčec. Navadno le dve varoi dosežeta spolno zrelost, ko na izlegli mladi čebeli zapustita celico, vsi nespolno zreli osebki varoe pa propadejo. S krajšanjem obdobja pokrite zalege doseže spolno zrelost manj varoj, zato se število teh zajedavcev v družini zmanjša. Ugotovili so, da se populacija varoe zmanjša za 9 odstotkov, če je razvojni čas čebele od jajčeca do izleženja krajši samo za eno uro.

Raziskave, ki sem jih opravila med magistrskim študijem v Kanadi potrjujejo možnost uspešne selekcije čebel s krajšim razvojnim časom. Razvojni čas čebel je spremenljiv povprečno pa je krajši, kot to navajajo splošni viri. Prav njegova velika spremenljivost daje upanje v uspešno selekcijo

čebel, ki bi bile precej bolj odporne proti varoi. O tej temi boste več izvedeli v prihodnji številki.

Nezmožnost razmnoževanja varoe

Veliko raziskovalcev je poudarilo pomen podnebja na razmnoževalno sposobnost varoe. Na tropskih območjih je okuženost z varoo precej manjša kot v zmernem pasu, kakršen je tudi pri nas. Poleg podnebja na razmnoževalno sposobnost varoe vpliva tudi izvor čebel. Veliko študij je pokazalo, da se varoa občutno manj razmnožuje v zalegi križancev med evropskimi in afrikaniziranimi čebelami kot v zalegi evropske čebele. Ta razlika je izrazitejša, če evropske čebele izvirajo iz zmernega podnebja, križanec pa iz toplejšega subtropskega ali tropskega podnebja.

Družine za vzrejo matic lahko odberemo glede na posamezno ali več lastnosti, ki povečujejo odpornost proti varoi, saj se te lastnosti prenašajo z družine na družino. Čas pokrite zalege in krajše obdobje razmnoževanja varoe najbolj vplivata na odpornost čebel, ker zmanjšujeta povečanje števila varoj. Prav zato jima je treba v selekcijskih programih nameniti osrednjo pozornost. Za čebelarja pa je najlažje in najbolj smotno, da odbere družine z najnižjo stopnjo napadenosti nato pa jih uporabi za vzrejo matic za nove družine. Takšne družine imajo verjetno nekaj lastnosti, ki krepijo odpornost proti varoi. Tako lahko čebelar sam izboljša zdravje svojih družin.

Kljub temu da je vsak selekcijski program dolgotrajen in zahteva precej dela, se dolgoročno zelo obrestuje. Z uspešno selekcijo bi bilo mogoče vzrediti čebele, ki bi bile odporne proti varoi. S tem bi se izognili pretirani uporabi kemičnih sredstev ter nevarnosti onesnaženja medu in voska. Poleg tega je zdaj že znano, da je uporaba akaracidov, kakršen je apistan, le začasna rešitev, saj varoa dokaj hitro razvije odpornost na te snovi. Dandanes raziskovalci po vsem svetu intenzivno iščejo rešitev, ki bi bila bolj prijazna do čebel in okolja. Žgoč problem varoe je združil tudi evropske raziskovalce. V skupnem projektu sodeluje več kot 15 samostojnih raziskovalnih skupin, ki skušajo uskladiti in poenotiti boj proti varoi. Vsako leto razpisujejo projekte in organizirajo srečanja, na katerih raziskovalci predstavijo svoje delo in izmenjajo svoje izkušnje. Tudi pri nas je dr. Janez Poklukar s sodelavci prijavil projekt s to tematiko. Prvi rezultati so dokaj obetavni, saj kažejo, da je v našem prostoru kar nekaj družin z večjo odpornostjo proti varoi. Upajmo, da se bo

tudi Slovenija lahko kmalu pridružila evropskim prizadevanjem v boju proti varoi.

NUJNO PUTREBNO JE TUDI ZIMSKO ZATIRANJE VAROE

STANE SAJEVEC

Zimsko zdravljenje varoze je pomembno zaradi naslednjih razlogov: Čebelje družine so približno do sredine februarja v naših krajih brez zalege ali pa jo je izredno malo. Varoe so v zimskem času na čebelah in vsaki dve uri izsesajo po 0,1 mg oziroma v enem dnevu 1,2 mg hemolimfe (čebelje krvi). Poleg sesanja pa varoe še dodatno škodujejo čebelah, ker med sesanjem okužijo v družini približno 33 odstotkov čebel s povzročitelji različnih čebeljih boleznih, kot so povzročitelji septikemije (Ignatova, 1983), virusnime okužbe in druge sekundarne okužbe.

Po ugotovitvah prof. dr. Taranova lahko zimska generacija čebel vzredi eno spomladansko generacijo ali sto zimskih čebel vzredi sto dvanajst čebel spomladanske generacije. Zato je nadvse pomembno, da ohranimo zimsko generacijo čebel do spomladanskih mesecev čim bolj zdravo in sposobno za vzrejo spomladanske generacije čebel.

Ko se pojavi zalega, kar se lahko zgodi v majhnem obsegu že januarja, se samičke varoj takoj premaknejo s čebel na odkrito čebeljo zalego. Če v celici zalega le ena samička varoe, ta s sesanjem zmanjša beljakovinsko zalogo bodoče čebele za 22 odstotkov, če pa sta v celici dve samički, pa jo zmanjšata za 40 odstotkov. Zimske varoe lahko živijo do osem mesecev. Prek zime naravno pogine približno 10 odstotkov varoj, kar je naravni zimski osip tega zajedavca (W. Ritter, 1994). Če bomo z zatiranjem pozimi znatno zmanjšali število preživelih parazitov,

bomo imeli naslednje leto manj težav.

Po Ottenu (1990) je stopnja razmnoževanja ene varoe čez leto v čebelji družini kranjske pasme odvisna od letnega časa:

Januarja ima ena varoa povprečno 0,35 potomca – pozneje se stopnja dviga, v maju ima ena samička varoe že 1,51 potomca, v juniju in juliju pa 1,33 potomca (R. Moosbeckhofer 1996). Dotok svežega cvetnega prahu v panj vzbudi povečano razmnoževanje varoj (Kardakov, 1985, dr. J. Rihar, 1997), zato je pomembno zatirati varoo v zimskem času. Avtorja Imdorf s sodelavci (1990) in R. Moosbeckhofer (1991) sta odkrila odnos oz. sorazmerje med številom naravno odmrlih in številom vseh živih varoj v družini. Ugotovila sta, da je v družini približno 500 živih varoj, če povprečno v 24 urah naravno odmre ena varoa. Zato priporočajo, da imajo čebelarji v panjih vložke in vsakih deset dni preštejejo število odpadlih varoj ter to število delijo z deset. Po mnenju R. Moosbeckhoferja ne sme biti pozimi v družini več kot sto varoj, bolje znatno manj, če želimo dober spomladanski razvoj in visoke donose medu. Zdaj, ko je v Sloveniji že več čeških aplikatorjev za zatiranje varoe z aerosolom na vodno ali acetonsko raztopino, ki sta nosilca aktivne snovi, in omogočata zatiranje varoe do pet stopinj pod ničlo, je pravi čas, da čebelarji posežejo po tej možnosti. Aplikatorje imajo tudi nekateri veterinarji specialisti, ki opravljajo zatiranje pri vseh čebelarjih na posameznih območjih, in s tem znatno znižajo stroške zatiranja.

ČLANARINA ZA LETO 1999

Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije je na seji, dne 19. oktobra letos določil članarino za ČZS, tako ta za leto 1999 znaša 5.500 tolarjev.

Blagajnike in vodstva čebelarških društev prosimo, da najpozneje do 10. februarja 1999 zberejo članarino in jo nakažejo na naš žiro račun 5100-678-48636 ali prinesejo na ČZS, Cankarjeva 3/II vsak delavnik od 7. do 14. ure skupaj s seznamom plačnikov. Članom društev, ki do tega datuma ne bodo poslala seznamov in plačila, bomo ustavili pošiljanje Slovenskega čebelarja.

ČZS

Izkušnje naših čebelarjev

ZDAJŠNJI POGLEDI NA OCENO PANJSKIH SISTEMOV

MARJAN DEBELAK

Z zanimanjem sem prebral članek z naslovom "Primerjava gospodarnosti čebelarjenja v letu 1974 v Alberti - Žnideršičevem, Kirarjevem panju tipa "A" in nakladnem panju. Pričakoval sem, da je po dvajsetih letih, odkar je bilo enako besedilo objavljeno v Zborniku referatov (1978), prireditelj vnovične objave prispevek obogatil s kakšnimi dopolnitvami. Upanje se ni uresničilo.

Menim, da podatki, navedeni v omenjenem članku, kar kličejo h komentarjem. Poskusil bom z nekaterimi.

Kaj so primerjali?

Pred 25 leti so primerjali znane panjske rešitve in tedaj znane načine čebelarjenja.

Od tedaj se je med vsemi primerjanim panjskimi sistemi najbolj spremenil AŽ panjski sistem. Čebelar, ki to hoče, lahko že dvajset let v standardnih žnideršičih čebelari velikoprostorninsko z zaklado. Od lani pa znamo z vehami in vložki navpično povezoovati stare in nove AŽ panje ter polovičarje v poljubno velike panjske enote.

Dandanašnji bi bilo treba ponatis omenjene primerjave pospremiti z opombo, da glede žnideršičev zadeva le tiste čebelarje, ki še vedno čebelarijo z osnovno standardno enoto AŽ panja, ki ima 18 ali 20 satov brez prostorninskih dodatkov.

Za določitev stopnje gospodarnosti čebelarjenja so avtorji primerjave vzeli v pretres le količino pridobljenega medu in čas, ki so ga porabili za upravljanje čebel. Na prvi pogled to res zadošča. Naša čebelarska stvarnost pa nas vendar sviri pred tako poenostavitvijo. Vemo, da je za številne čebelarje prav tako ali še bolj pomembno, da je neki panjski sistem primeren po dodatnih merilih:

- za prevažanje po naših hribih in dolinah,
- za zgoščeno namestitev panjev na razmeroma majhni parceli,
- za čebelarjenje brez večjega fizičnega napora,
- za udobnost, prijetnost, priročnost pri čebelarjenju,
- za varnost pred vremenom, ljudmi,

živalmi itd.

Prav med to, v primerjavi neupoštevano skupino vidikov, ki odločujoče vplivajo na izbiro panjskega sistema bi lahko iskali odgovore na vprašanje, zakaj pri nas še vedno velika večina čebelari v panjih, ki se zlagajo v skladanice.

Pred vrati je kongres Apimondije v Ljubljani leta 2003. Ali bomo tam jadikovali in nas bo sram, ker imamo nekoliko drugačne čebelarske izkušnje in navade? Bomo znali povedati, zakaj je pri nas ugodneje čebelari v čebelnjakih?

Kako so primerjali?

Pa se vrnimo k obravnavani primerjavi. Presenetila me je velika, celo pikolovska natančnost meritev. Celo v sekundah.

Razočaran pa sem zaradi površnosti pri veliko bolj pomembnih stvareh, ki bi morale spremljati primerjavo.

Najbolj izstopa podatek, da so primerjali skupine čebeljih družin **na različnih stojiščih**. Nič ne pomaga zagovor avtorjev primerjave, da so bile vse tri skupine v "izenačenem pašnem okolišu".

Dejstvo je, da celo v istem čebelnjaku (stojišču) nimajo vse družine povsem enakovredne lege, zato moramo pri primerjavah to upoštevati. Kakšne so razlike v donosih na različnih stojiščih v istem pašnem okolišu, pa najbolje vedo prevažalci. Morda se bo kdo oglasil in pojasnil to zadevo.

Skrivnostno je tudi poročilo o merjenju količin "vloženega delovnega časa". Manjka namreč temeljni podatek, na kakšen način so čebelariji v treh različnih panjskih sistemih. Ali so na primer izbrali za vsak panjski sistem najučinkovitejši in najbolj gospodaren način čebelarjenja? Ali je imel tisti, ki je delal s čebelami, velike izkušnje pri opravljenih v določenem panjskem sistemu? Ali so bile preprečene vse možne pristranskosti in kako? Ali je bila objektivnost meritev zagotovljena s plombami na panjih in s komisijo?

Ker vsega tega v poročilu ni, lahko verjamemo v objektivnost prikazanih meritev porabe časa ali pa tudi ne.

Če ne pred 25 leti, ko je bila primerjava

opravljena, pa imamo vsaj zdaj za vsak panjski sistem na izbiro več možnih uspešnih načinov čebelarjenja, pri nekaterih pa je poraba časa zelo različna. Od minimalnega, omejenega domala samo na odvzemanje medu, do časovno najbolj potratnega, pri katerem čebelar kar naprej nekaj šari v panju, kateregakoli panjskega sistema.

Nekoliko drugačno sporočilo prikazanih števil

Kljub temu da zaradi navedenih pomanjkljivosti obravnavana primerjava po mojem mnenju ni mogla doseči svojega cilja, pa nam je vendar postregla z zanimivimi po-

datki.

Številke o izmerjenih donosih medu namreč kažejo skoraj popolno odvisnost in skladnost med donosi in panjsko prostornino. Predvsem je zanimivo primerjati podatke o velikosti plodiščnega prostora in donosih medu. Podatke razberemo iz priložene razpredelnice.

Zakaj je tako, tudi vemo. Močnejše družine, ki prinesejo več medu, se lahko razvijejo le v prostornejših panjih. Pa smo spet pri matematičnem čebelarskem obrazcu, ki se mi ponuja že odkar učinkovito razmišljamo o izboljšavah čebelarjenja z AŽ panji.

50 % več čebel (v panju) \cong 100 % večji donos medu (v panju)

Skoraj mi je žal, da sem našel napake v omenjeni primerjavi, sicer bi lahko že zdaj rekel, da je ta obrazec potrjen tudi s preizkusi. Če pa verjamemo čebelarski teoriji in praksi, bo to kljub temu držalo, saj različni viri omenjajo podobna razmerja.

Večji donosi torej niso odvisni od videza in slave nekega panja, ampak predvsem od tega, ali imajo čebele v panju dovolj primerne prostora.

Pred 24 leti se je res zdelo, da bo AŽ panjem odklenkalo, "ker se jim ne da večati prostornine". Zato takratnim raziskovalcem (ne)primernosti AŽ panja ne gre zameriti, da pri teh panjih niso videli več prostora, kot ga ponuja osnovni panj z 18 ali 20 sati. Kot sem že večkrat povedal, je zdaj drugače.

Iz prikazanih števil lahko izpeljemo tudi drugo ugotovitev. Nanaša se na količino potrebnega dela v posameznih preučevanih panjih. Tudi te količine niso zgolj po naključju v neposredni povezavi z velikostjo panja in ne z njegovim imenom. Pri družinah

v manjših panjih je veliko več dela zaradi gašenja rojilne krize. Pogosto je treba kontrolirati, ali ni rojilne krize in jo zavirati ali celo korenito poseči v gnezdo, če kljub vsem naporom družina sede na roj. Vsega tega je pri družinah v prostornejših panjih veliko manj. Koliko manj so na svoj način prikazale tudi številke iz obravnavane primerjave.

Primer, ki smo ga obravnavali, nam pove, da so medsebojne primerjave različnih panjskih sistemov občutljiva in zapletena zadeva. Najboljši razsodniki o tem, kateri sistem je v danih okoliščinah boljši, so čebelarji sami. Ko se prepričajo, da se jim izplača uvesti neke izboljšave, jih uvedejo.

To velja za čebelarje po vsem svetu.

Glede na vse to se mi zdi res odveč razprava o tem, kateri panjski sistem (naj) ima v Sloveniji prednost. Po mojem prepričanju to vsekakor ni tisti, ki ga imajo v mislih avtorji primerjave, ampak tisti, s katerim še vedno in vedno bolj uspešno ter zadovoljno čebelarji več kot 90 odstotkov naših čebelarjev.

Primerjava med velikostjo primerjalnih plodiščnih prostorov in med donosi medu

Panj	Plodišče dm ² satja	Indeks %	Donos kg	Indeks %	Opomba
AŽ-10	88,80	100	22,35	100	samo osnovni panj, brez zaklade in sestavljanja
KIRAR "A"	100,80	113,5	27,80	124,38	najmanjša različica panja
Nakladni panj (prirejeni LR) dve nakladi plodišča	154,44	173,9	42,85	191,72	uporabljene tri naklade, podobne LR panjem

Opomba: Ob izenačeni panjski prostornini (predvsem plodišča) so donosi in tudi potrebno delo pri vseh panjskih sistemih skoraj povsem izenačeni. Odločilna pa so dodatna merila.

NAKLADNI PANJI IN STANDARDIZACIJA

DUŠAN MEDVED

Na XXI. čebelarškem seminarju v Celju je Matjaž Vehovec predstavil nekoliko spremenjen Langstrothov panj (LR). Pri tem ni navajal, zakaj mu originalni LR panj ni odgovarjal.

Zelo se strinjam z njim, da je večdelni nakladni panj zelo primeren za sodobno čebelarjenje in s tem za večjo pridelavo medu. Nizka naklada dobiva vse več privržencev med čebelarji, posebno med ženskami in starejšimi moškimi. Nižje naklade je tudi lažje dvigovati.

Navaja še več drugih ugotovitev, predvsem to, da je v nakladnem panju lažje preprečevati rojenje ter po potrebi razdeliti družino na dva dela in tako oblikovati narejence.

Zaradi svojih številnih prednosti je nakladni panj po svetu tudi najbolj razširjen.

Po mojem prepričanju bi v Sloveniji

morali ostati pri originalnem LR panju, saj ponuja vse, kar od nakladnega panja pričakujemo. Znano je, da v Združenih državah Amerike obstaja inštitut, v katerem skrbijo za standardizacijo, in če kaj sprejmejo, velja to za ves svet. Zato bi bilo razumno uporabljati veljaven standard, ne pa povečevati panjske pestrosti, saj je ta pri nas že tako velika.

Pri tem moramo vedeti, da je proizvodnja originalnega LR panja zelo velika in zato na visoki tehnološki ravni. V svetu ga prodajajo po neverjetno nizki ceni (pribl. 4.000 tolarjev oz 40 DEM). Ne samo njegove tehnološke prednosti, ampak tudi dostopna cena mu je omogočila, da je druge panje izrinil na straniški tir.

Čim bolj gremo v Evropo, tem bolj se odpirajo meje, zato ni več daleč čas, ko se bo kvalitetno izdelan standardni LR panj pojavil tudi na našem tržišču.

ŽLEZAVA NEDOTIKA

ZLATKO SEVER

Po pripovedovanju čebelarjev se je žlezava nedotika prvič pojavila v krajih ob Muri pred približno 15 leti. Nedotika se je prenesla v naše kraje z občasnimi poplavamami reke Mure, se hitro razrasla in počasi bo uničila vso podrast na gozdnatih območjih. Razlikujemo naslednje tri vrste nedotikovk (Balsaminaceae):

- navadna nedotika (*Impatiens noli-tangere*),

- drobnocvetna nedotika (*Impatiens parviflora*) in

- žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera* Royle). Zadnje bom tudi nekoliko podrobneje opisal.

Žlezava nedotika je mogočna enoletnica, saj zraste do 2 m visoko. Njeno steblo je grobo, votlo in z vbočenimi kolenci. Pri nas nedotika cveti od začetka avgusta vse do prvega mraza. Cvetovi so v 2- do 14-cvetnem grozdu, njihova barva pa se preliva od bele do roza. Najprej se odprejo cvetovi pri stebelu in postopno odcvitajo proti koncu gozda. Ob zrelosti se na glavicu odpreta dve loputi, tako da seme v loku odleti naokoli. Žlezava ne-

dotika izvira iz južne Azije. V Evropi se je razširila kot okrasna rastlina, vendar je ob rekah podivjala.

Ker cvetenje nedotike sovпада s cvetenjem zlate rozge, je ob ugodnih vremenskih razmerah opaziti tudi majhen donos medicinske te vrste v čebeljih panjih. Medenje sicer ni obilno, vendar čebelje družine ob njem ugodno prebrodijo brezpašno dobo, saj ostanejo živalne z dosti zalege. Na medu nedotike čebele dobro prezimijo, pa tudi dodatno krmljenje za zimsko zalogo je minimalno.

K pisanju tega sestavka me je vzpodbudila misel, da bi lahko čebelarji sami pripomogli k širjenju te rastline po obrežjih bližnjih potokov in voda. Nabiranje semen je zelo preprosto. Na zrele glavice s semeni je treba nataktniti vrečko, jo nekoliko zmencati ali potresti in že dobimo seme, ki ga lahko zasejemo na zaželenem kraju.

V želji, da bi žlezavo nedotiko čim bolj spoznali po njenem videzu in koristnosti ter jo čim bolj razširili, prilagam članku tudi fotografijo te rastline. Z njeno razširitvijo lahko

Žlezava nedotika lahko kar dobro medi, če jo je veliko in lahko skupaj z zlato rozgo nadomesti toliko pogrešano jesensko pašo na ajdi

Foto: Z. Sever

v prihodnje pričakujemo dobro poznopoletno pašo za čebele in ugodno bero za nas čebelarje!

Literatura:
Rastlinski svet Evrope,
Mladinska knjiga, Ljubljana 1988.
Foto: Dani Mauko

ZA MLADE PO SRCU

Ivan Pehant - Hoče

V rubriki Za mlade po srcu naj bi bili objavljeni prispevki mlajših čebelarjev, učencev, dijakov, ki jih zanima narava in posebej čebelarstvo. Že večkrat sem vas izzval, pa nič. Pišite nam in objavili bomo vaš prispevek. Tokrat sem sam opravil intervju z učencem Mitjo, ki obiskuje čebelarški krožek, pod mojim vodstvom. Najin pogovor je stekel takole.

Mitja, zakaj si začel obiskovati naš krožek?

Ob začetku 4. razreda smo se morali prijaviti vsaj v eno prostovoljno dejavnost. Takrat je bilo to obvezno. Mislim, da je bilo tako prav, saj so bili nekateri sošolci prisiljeni razmišljati, kaj jih sploh zanima.

Zakaj si se odločil prav za čebelarški krožek? Saj veš, čebele in pik, pik, pik ...?

Pri spoznavanju narave smo podrobneje preučevali življenje različnih živali. To me je že takrat zelo zanimalo. Obiskovanje tega krožka me je privlačilo tudi zato, ker pouk ne poteka samo v šolskih klopeh, temveč vsebuje veliko praktičnega dela v naravi, čebelnjaku in v delavnici: Pikov se ne bojim preveč, čeprav v začetku boli.

Kaj je bilo zate najbolj zanimivo?

Ja, z odprtimi usti smo vas poslušali. Kako živijo čebele v skupnosti, v kateri so matica, več sto trotoev in množstvo več 10.000 čebel delavk.

Zame je bilo zelo zanimivo, kako se razmnožujejo, kako živijo poleti in pozimi in kakšna je razporeditev dela v panju.

Kaj pa biologija čebele?

Kakšna je čebela v resnici, sem spoznal, ko sem jo prvič videl pod velikim povečevalnim steklom. Čudovito je bilo. Najbolj me je presenetilo to, da je v celoti poraščena z dlačicami; pa ne samo to, da je kosmata, tudi vsaka dlačica je dlakava.

Povej nam še kaj o tem, kaj ste počeli v čebelnjaku?

Na začetku smo hodili čebelice samo gledat. Čudili smo se, ko so ene priletele v panj z rumenimi, druge z rdečimi, oranžnimi ali črnimi bunkicami na nogah. Povedali ste nam, da tako prinašajo v panj cvetni prah, ki je za njihovo življenje zelo pomemben.

Te je kaj presenetilo pri opazovanju čebel?

Smešno mi je bilo, da je cel trop čebelic stal pred odprtino v panj, molel zadke navzgor in mahal s krili. Druge so čakale in so se zapodile proti vsaki tujki, ki je po naključju zablodila tja. In še bi lahko našteval, kaj vse me je takrat privlačilo, da sem stal pred panji in opazoval čebele, ki so odletavale in priletavale.

Kaj pa zdaj?

V krožek hodim že peto leto. Včasih me je prijelo, da bi odnehal, a kaj, ko me čebelice res

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

C. LETNIK

UREDNIK: Prof. JANEZ MIHELIC

LETNO KAZALO

Aplinc Franc: Delo in družabnost ČD Črna na Koroškem	55	ČZS: Vabilo na XXI. državni čebelarški seminar v Celu	3
Barbič Marjana: Prispevek k 90-letnici čebelarstva društva Tolmin.....	272	Članarina za leto 1999	307
Bassand Denis, priredil Jurij Senegačnik: Tau-fluvalinat proti Varroi Jacobsoni: študija o tveganjih pojava odpornosti	79	Poverjeniki za pasišča	158
Bitenc Franc: Čebelarjenje na obrobju Ljubljane	54	Poverjeniki za pasišča	121
Blejec Matej: Kako pridelati več medu	193	Pravilnik o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev.....	115
Božič Janko: Čebelarjem se obetajo boljše možnosti izobraževanja	315	Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah	311
Novi čebelji škodljivci na Floridi	242	Pred občnimi zbori	308
Perspektive izobraževanja čebelarjev v Sloveniji	125	Pri Čebelarški zvezi lahko kupite.....	254
Simpozij o apiterapiji - Portorož - prvi dan simpozija	293	Prijave za organizacijski odbor kongresa Apimondije	34
ČD Straža-Dolenjske Toplice: 90 let čebelarstva društva Straža-Dolenjske Toplice	152	Prijave za XXI. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev	116
ČD Prevalje: Peter Močnik - Veliko ime slovenskega čebelarstva, čebelar, pedagog, in organizator čebelarstva na Koroškem	179	Razpis za čebelarstvo mojstre.....	283
		Vabilo na proslavo 125 letnice	291
		Debelak Marjan: ČZS se je odločila podeljevati novo čebelarstvo odličje za inovacije v čebelarstvu - častna diploma ali nagrada Antona Žnideršiča	310
		Iz čebelarstva beležnice za leto 1998	305
		Naši čebeljniki na šolskih mizah	67
		Stališče komisije ČZS za tehnologijo do nekaterih ocen in predlogov v članku "Nič več AŽ"	41
		Vprašanja in odgovori v zvezi s čebelarjenjem v Žnideršičih z zakladami - 3.....	238
		Vprašanja in odgovori v zvezi s čebelarjenjem v Žnideršičih z zakladami - 4	266
		Vprašanja in odgovori v zvezi s čebelarjenjem z zakladi - 2	113
		Z močnejšimi družinami do več medu	141

Maksi AŽ panj postaja panjski	19	ni.....	228
Debec Marko:		Jenček Vladimir:	
Čebelje pogače in njihova uporaba	59	Ustanovljeno je bilo novo čebelarsko društvo Pivka	217
Donze Gerard, Peter Fluri, (prevedel in priredil Jože Rihar):		Jenko Mira - Rogelj:	
Razmnoževanje varoj v pokritih celicah čebeljih družin	199	Veterinarski nasveti za november in december - Utrinki iz dela oddelka za zdravstveno varstvo čebel pri VZS	299
Glinšak Ida:		Čebelarški nasveti za zimsko obdobje	261
Nova knjiga za otroke "Iz dnevnika čebelice medke"	187	Veterinarski nasveti za julij in avgust. Kako bomo zmanjševali število varoj?	198
Pregled dejavnosti čebelarstva muzeja v Radovljici.....	347	Veterinarski nasveti za junij - Zdrave čebele zadovoljen čebelar	169
Godec Franc:		Veterinarski nasveti za oktober.....	261
Čebelarji iz Slovenske Bistrice na izletu	216	Veterinarski nasveti za november in december - Utrinki iz dela oddelka za zdravstveno varstvo čebel pri VZS	299
Goručan Drago:		Jurkovič Ivan:	
Veterinarski nasveti za maj - Kako proti poapneli zalegi?	136	Nič več AŽ	12
Grabrijan Jože:		Kladnik Viktor:	
80 let čebelarske organizacije Kočevje	208	Čebelarji marljivi kot čebele	209
Grad Janez:		Kofol Martina:	
Drobtinice iz življenja čmrljev	148	Ciril Kenda 90-letnik.....	209
Gregorc Aleš:		Koplan Zvonko:	
Študijsko bivanje na Veterinarski univerzi v Košicah	302	Ahilova peta varoe.....	145
Zdravljenje varoze	140	Kozinc Brane:	
Gregori Janez:		Moj način čebelarjenja.....	234
Naše čebelje paše 1.....	31	Kralj Jasna:	
Naše čebelje paše 2	63	Simpozij o apiterapiji - drugi dan simpozija	295
Naše čebelje paše 3	96	Leben Janez:	
Naše čebelje paše 4	128	Čebelarški izlet ČD Dolomiti Polhov Gradec	244
Naše čebelje paše 5	160	Levstik Francišek:	
Naše čebelje paše 6	192	Prva pomladna čebela.....	292
Naše čebelje paše 7	224	Ličen Lojze:	
Naše čebelje paše 8	256	Moji spomini ob 100-letnici Slovenskega čebelarja	210
Naše čebelje paše 9	288	Matavž Jože:	
Naše čebelje paše 10.....	320	Zimsko zdravljenje varoze	11
Naše čebelje paše		Kako opraviti dimljenje s hemovarjem skozi žrelo	41
Hollenbach Herman:		Spomladanski ukrepi za zatiranje varoze	65
Zatiranje varoe z alkoholnimi hlapi poleti	146	Veterinarski nasveti - kako prepoznati znake pršičavosti	40
Hudoklin Andrej:			
ČD Dolenjske Toplice je ob 90-letnici izdalo zbornik	213		
Jelenc Janez:			
Veterinarski nasveti za september -Pravilna raba zdravil za zdravljenje čebeljih bole-			

Meglič Milan:

Kako pomembno je pozno jeseni zmanjšati število varoj v čebelji družini	268
Mlečna kislina	264
Mravljinčna kislina - varoa - up ali zavajanje?	43
Varoa in čebelar diagnostik	172

Mihelič Janez:

Apimondija 1999 v Kanadi in 2003 v Sloveniji	243
Čebelarjeva opravila v januarju	8
Čebelarjeva opravila v februarju	37
Čebelarjeva opravila v marcu	70
Čebelarjeva opravila v aprilu	102
Čebelarjeva opravila v maju	132
Čebelarjeva opravila v juniju	165
Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	196
Čebelarjeva opravila v septembru	226
Čebelarjeva opravila v oktobru	259
Čebelarjeva opravila v novembru in decembru	296
Delegati čebelarskih društev so ocenili delo ČZS na občnem zboru	129
Kaj storiti ob zastrupitvi čebel? - Ob zastrupitvi čebel v Gornji Radgoni	171
Osmi mednarodni simpozij o apiterapiji je bil v Portorožu od 17. do 19. septembra	290
Problemsko konferenco o čebelarstvu je organiziralo ČD Semič	205
prof. dr. Friderich Ruttner - življenje v službi čebel in čebelarjev	181
Sklepi komisije za pripravo praznovanja obletnic Čebelarke zveze Slovenije	51
Slovesnost ČD "Anton Žnideršič" Ilirska Bistrica	119
Uvodnik	34
XXI.državni seminar o čebelarjenju je v Celje prabil množico čebelarjev iz vse Slovenije	97
Zanimivi članki iz prvih številka naših čebelarskih glasil	293

Papež Marjan:

Ambrožev ples	53
Prvo državno strokovno ocenjuje medu	52
Nova čebelarska knjiga pri založbi Kmečki Glas - Od čebele do medu	155

Pehant Ivan:

Za mlade po srcu	21
Za mlade po srcu	56
Z mlade po srcu	84
Za mlade po srcu	116
Za mlade po srcu	152
Za mlade po srcu	313

Perša Štefan:

Šestdeset let ČD Beltinci	123
---------------------------------	-----

Petrič Marko, Stojan Košmrlj in Jože Piškur:

Vpliv zaščite lesa in panjih na kakovost medu	203
---	-----

Peterle Lojze:

Ob novem letu 1998	2
Predgovor	324

Planinc Ivo:

Veterinarski nasveti za april - Pravočasno ugotavljanje varoe v čebelji družini	105
---	-----

Pliberšek Tatjana:

Znano in neznano o vzreji matice	232
--	-----

Plut Stane:

Čebelarsko društvo Semič je praznovalo 40 letnico	274
---	-----

Poklukar Janez, Zdešar Pavle: Poročilo kmetijskega inštituta o izvajanju programa strokovnih del selekcije kranjske čebele v letu 1997

72

Poklukar Janez:

Ena sadika domačega kostanja na vsako čebeljo družino	231
Kremni med	175
Ob 100-letnici Kmetijskega inštituta Slovenije	150
Obisk na inštitutu Vyzkumni ustav včelarsky (VUVČ) v Dolu pri Pragi	35
Priprava kostanjevih plodov za sajenje	263
Vzreja "nemških" matic v Sloveniji	109
Vzreja matic v registriranih vzrejalnicah v letu 1998	202
Evropa bo posodobila čebelarstvo	25

Prešeren Mišo:

Rezervat za ohranitev naše sivke pod Karavankami	118
--	-----

Prezelj Franc:

Sročanje mentorjev čebelarskih krožkov Slovenije ..	24
Tekmovanje mladih čebelarjev v Trebnjem	161

Rihar Jože:

Način čebelarjenja na slovenskem	350
Odkritja Slovencev o čebelah in čebelji botaniki	350
Zatiranje varoze s timolom	240
Zatiranje varoze z uničevanjem trotovine	138

Rošelj Janez:

Čebelarji Čebelarskega društva Krka-Zagradec smo razvili svoj prapor	89
--	----

Runtas Milan:

Naše čebelarstvo v številkah	4
Nova knjiga-med in zdravje	280
Pomembnejši sklepi sedme redne seje UO Čebelarske zveze Slovenije	308

Rupar Franc:

Občni zbor ČD Škofja Loka	122	Tinta Venče:	
Seražin Boris:		Čebelarški spomini članov ČD Tolmin	214
Gene medu	106	Tomažin Mojca:	
Senegačnik Edi:		Posavsko tekmovanje mladih čebelarjev je potekalo	
O lanskem medenju v Sloveniji	16	v čast 50-letnice ČD Raka.....	245
Sever Zlatko:		Toplak Ernest:	
Tudi Radenski čebelarji imajo svoj prapor	211	Gozdni medovi so navdušili	170
Skerbiš Suzana:		UO ČZS:	
Veterinarski nasveti - nosestavost.....	71	Vabilo na proslavo 125 letnice organiziranega če-	
Skok Marjan, Mihelič Janez:		belarstva na slovenskem	289
Pregled pomembnejših dogodkov in čebelarjev, ki		Vedlin Stanko:	
so vodili slovensko čebelarstvo od usta-		Iz Čebelarkega društva Majšperk	177
novitve	310	Vehovec Matjaž:	
Skok Marjan:		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v januarju	
Slovenski čebelarji in slovenska čebelarstva organi-		9
zacija med drugo svetovno vojno in po njej.....	338	Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v aprilu..	104
Sušnik Marjeta:		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v februar-	
Prednost krmljenja čebel z invertnim sirupom in in-		ju	38
vertnimi pogačami.....	112	Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v juliju in	
Šauperl Stanko:		avgustu	197
Primerjava gospodarnosti čebelarjenja leta 1974 v		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v juniju ...	168
Alberti- žnideršičevem, kirarjevem panju tipa A in		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v maju	135
nakladnem panju.....	269	Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v marcu	71
Šimec Jože:		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v novem-	
Kitajski mehurnik	111	bru in decembru.....	298
Šivic Franc:		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v oktob-	
Ali spet čudež v Furlaniji ?.....	225	ru	260
Šuštar Franc:		Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v septem-	
Izlet čebelarjev iz Slovenije na Apimondio - 97	91	bru	228
Šušteršič Lado:		FV panj	47
Nekaj pojasnil k članku "Regalno panovje ali panj-		Stojišče za nizkonakladne FV panje	169
ski blok Lada Šušteršiča"	44	Zaletel Pavel:	
Panjaska enota ŠUČEB - velik užitek pri čebelarjenju		Zgodovina slovenskega čebelarstva in čebelarstvo	
in nadpovprečen donos	45	organizacije.....	317
		Žerdin Jože:	
		Poslej več posluha za čebelarstvo na območju ob-	
		čin Črenšovci, Odranci, Turnišče - Naslednja nalo-	
		ga - Strokovno izobraževanje in oživljanje šolskih	
		krožkov.....	177

Člani čebelarkega krožka OŠ Dušana Flisa iz Hoč pri točenju medu.

Foto: I. Pehant

privlačijo. Najlepše je takrat, kadar točimo med. Takrat smo vsi krožkarji zaposleni. Še šolski hišnik nam pomaga. Gledat nas pridejo tudi učenci prvega in drugega razreda.

Boš postal čebelar, ko boš odrasel?

Težko rečem, vsekakor pa mi bodo ostali lepi spomini na ta krožek v šoli.

Tako meni o čebelarstem krožku Mitja Beras, učenec 8. razreda Osnovne šole Dušana Flisa Hoče.

Tole pesmico o čebelah je zapisala Janja. Preberite jo:

Čebela

*Ko sonce privabi njeno brenčanje,
začne se ji delovni dan.*

*Le kdo ve, kaj jo tako žene v panje,
čemu je nekdo tako delu vdan?*

*Gotovo odgovor se skriva v njej,
morda v letenju se njenem iskri.
A ta čudež narave mirno dela naprej,
od jutra do teme brenči.*

Janja Tekavc, 8. razred Osnovne šole Dušana Flisa Hoče

ČEBELARSKI KROŽEK NA OSNOVNI ŠOLI MAJŠPERK

STANKO VEDLIN

Za nami je vroče poletje in brezskrbne šolske počitnice. Začelo se je novo šolsko leto.

Naše marljive "čebelice", članice šolskega čebelarkega krožka, se že veselijo dela v

Mladi čebelarji iz Majšperka pred zgradbo podjetja Medex v Ljubljani.

novem čebelarškem letu. Enkrat na teden je po zadnji učni uri ura predavanja in pogovora o čebelarstvu.

Minulo šolsko leto je bilo za čebelarški krožek na naši šoli uspešno. Ob pomoči učiteljic Stanke in Kristine smo ob predstavitvi slovenskih šol v Cankarjevem domu v Ljubljani pripravili lepo razstavo z naslovom Čebelji panj - naravna lekarna. Razstavili smo čebelje pridelke od medu do cvetnega prahu, propolisa, voska in različnih okrasnih izdelkov iz voska. Krožkarji so pri svojih babicah in dedkih zbrali 36 receptov za različno medeno pecivo, medeni kruh in medene napitke z vodo in mlekom. Na razstavi smo predstavili osem najokusnejših peciv in hladen mlečni napitek. Vse te dobrote so obiskovalci lahko tudi poskusili. Sicer pa smo jim ponudili tudi domač, z medom namazan kruh.

Ob koncu šolskega leta smo 13. junija pripravili strokovno ekskurzijo v Medex in Čebelarški muzej v Radovljici. Povabili smo tudi sošolce in starše, tako da je bil avtobus poln. Pri Medexu so nas lepo sprejeli. Glavni direktor g. Aleš Mižigoj nas je povabil na vroč čaj z Medexovimi keksi v jedilnico podjetja. Pozdravil je našo mlado skupino ljubiteljev čebel in izrazil željo, da bi se čim več mladih odločilo vsaj za ljubiteljsko čebelarjenje. Vodja laboratorija in vodja proizvodnje sta nam s slikami in diagrami prikazala razvoj in nastanek Medexovih zdravil, poživil in izdelkov iz cvetnega prahu, propolisa, matičnega mlečka in medu. Ogledali smo si proizvodnjo keksov, polnilnico medu in dobro založeno trgovino s čebelarškim materialom. Ob slovesu na dvorišču so naše "čebelice" gostitelju g. Mižigoju zapele pesmico o čebelici Maji. Veseli nad lepim sprejemom smo se poslovili od naših gostiteljev v spoznanju, da Medex kljub slabim tržnim razmeram še vedno uspešno posluje. Hvala!

Prelepa Gorenjska se je kopala v soncu, ko smo se peljali v Radovljico. Kustosinja

muzeja nam je v predavanju in z videoposnetki prikazala razvoj slovenskega čebelarstva od Janševih časov do sodobnosti. Premalo smo ponosni, premalo se zavedamo, da imamo najboljšo čebelo na svetu, da imamo strokovnjaka, ki je že v obdobju vladavine Marije Terezije napisal prvi dve knjigi o slovenskem čebelarstvu. Vsa Janševa spoznanja so namreč aktualna še zdaj.

Izlet smo končali na Blejskem gradu. V smaragdno lepem jezeru se je bleščal otoček s cerkvico. Triglav z desne in Karavanke z leve so krasili čudovito Savsko dolino. Otroške oči so radovedno iskale Brnik, našo zračno luko, naše okno v svet. Izpolnili smo njihovo željo in na letališču videli dva pristanka in vzlet srebrnega velikana. Vso pot od Brnika do Majšperka je zvenela vesela pesem mladih src. To je bil dan bogatih, lepih doživetij. Hvala ge. Stanki za organizacijo. Hvala ge. Kristini in ge. Tatjani za pomoč pri razstavi. Vam, veseli krožkarji, pa srečno in uspešno življenje.

V Čebelarškem društvu Majšperk smo veseli, da se je na šoli povečalo zanimanje za čebelarški krožek. Učiteljice so krožkarjem pokazale izdelavo različnih figuric in rožic iz voska. Iz povoščenega papirja so izdelali čudovite vrtnice, iz volnenih odpadkov čebelice in trote, pri ročnem delu pa miniaturni šolski čebeljak. Zaradi tako intenzivnega dela se je v tem šolskem letu prijavil h krožku celoten tretji razred.

Ustanovni občni zbor Čebelarškega društva Majšperk je bil pred 50 leti. Takrat smo bili mladi fantje, zdaj pa smo upokojenci. Preživeli smo hude čase, bilo pa je tudi veliko lepih doživetij. Gotovo pa je najlepše doživetje, da smo vztrajali polnih petdeset let. Ob tem jubileju smo lani intenzivneje delali v šolskem krožku. Lep uspeh razstave v Cankarjevem domu, na sedežu naše občine in v avli naše šole je v mladih spodbudil čut do narave, cvetja in čebelic. Tudi delo z mladimi je lepo doživetje in upanje, da vzgajamo zdrav rod čebelarjev.

DRŽAVA REGRESIRA ANALIZO MEDU

Vse čebelarje, ki želijo analitično preveriti kakovost in sestavo pridelanega medu, vabimo, naj na ČZS, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana prinesejo pol kilograma vzorčnega medu za analizo. Tisti, ki želijo svoj med zavarovati z zaščitno znamko, pa naj prinesejo dva enaka vzorca (eden ostane v arhivu).

Analiza stane le 2.210 tolarjev, razlika do polne cene analize (85 odstotkov) pa bo plačana iz državnega proračuna do porabe za to določenega denarja. Vse čebelarje zato vabimo, naj ponujeno priložnost izrabijo v celoti. Podrobnejše informacije dobite po telefonu številka 061- 210 992.

ČZS

Iz društvenega življenja

GROSUPELJSKI ČEBELARJI NA IZLETU

ANTON KOLENC

Naše čebelarsko društvo je kot vsako leto tudi letos organiziralo izlet po naši lepi Sloveniji.

Tokrat smo se odpravili na izlet na Gorenjsko. Potovali smo z avtobusom in vlakom. Med vožnjo in prijetnim ozračjem smo si ogledovali lepe kraje naše dežele. Med vožnjo nas je zabaval naš čebelar Zlatan Goršič s svojo harmoniko.

Pot nas je iz Grosupljega vodila najprej na Brezje, kjer smo si ogledali cerkev in tudi pozajtrkovali. Nadaljevali smo proti Kropi in si v tem kraju ogledali kovaški muzej. Vodička je nam zelo obširno razložila, kako se je od leta 1450 tam razvijalo kovaštvo. Kovač nam je pokazal, kako so nekdanje ročno kovali žebelje za industrijo in za prodajo na drobno. Iz Kroke smo se odpeljali na Bled, pravzaprav v Blejski Vintgar, in si ogledali lepote tega kraja ob reki Radovni. Ob vrnitvi smo tam tudi pomalicali odojka in vse drugo. Pot smo nadaljevali proti Bohinju.

Popeljali smo se okoli jezera, nato pa se odpravili na železniško postajo. Vseh 56 udeležencev izleta je sedlo na vlak in se odpeljalo do Mosta na Soči. Po ogledu tamkajšnjih zanimivosti smo se spet odpeljali nazaj v Bohinj. V hotelu na Kobli so nam v prostorni jedilnici pripravili kosilo in tam smo se res lahko sprostiti ob dobri kapljici in zvokih harmonike, tako da smo se tudi zavrteli in zapeli.

Domov smo se vrnili polni lepih spominov na poletni čebelarski izlet v tako številni družini čebelarj in čebelarjev. Brez dvoma bo izlet za vse spodbuda za nadaljnje delo v društvu čebelarjev.

Za prijeten izlet in vso organizacijo se vsi izletniki najlepše zahvalujemo našemu predsedniku Janezu Žnidaršiču, njegovi ženi pa za skrb za hrano in pijačo, čeprav je res, da sta največje plačilo za delo v čebelarski organizaciji hvaležnost in zadovoljstvo vseh članov in članic.

IZLET ČEBELARJEV ROJAKOV IZ AVSTRIJE NA SLOVENSKO ŠTAJERSKO

VERONIKA AMENITSCH

Tinjski dom je pripravil izlet koroških čebelarjev na slovensko Štajersko

V nedeljo, 26. julija letos, smo že zgodaj zjutraj vstopili v udoben Sienčnikov avtobus, v katerem so že bili čebelarji iz bilčovškega konca. Mi smo čebelarsko družino obogatili z gospodom ravnateljem Mirkom Sriencem iz Grabelje vasi, po mojem prepričanju najodgovornejšo osebo koroških čebelarjev. V Šmihelu pri Pliberku so vstopili še tamkajšnji čebelarji in skoraj polnoštevilni smo odbrzeli proti meji in prek nje. V Dravogradu se nam je pridružil Pavle Zdešar, vodja opazovanja in napovedovanja medenja v Sloveniji. Z avtobusom smo dobesedno švigali po vseh obdravskih ovinkih proti Mariboru. Kako tudi ne, saj je bil naš voznik znani Hanzi Wutte, ki v kozji rog užene še tako muhaste ceste! Za številne je najboljši voznik

v Evropi!

Gospod Pavle Zdešar nam je med potjo pripovedoval o čebelarstvu, njegovi zgodovini in njegovi pomembnosti v zdajšnjem svetu. Med drugim je povedal tudi to, da čebelarji živijo dlje kot drugi ljudje, ker so pač vedno povezani z naravo. Seveda pa tudi uživajo najboljše, kar jim skupaj z nosijo marljive prijateljice čebele. Pri nas (na avstrijskem Koroškem in v Sloveniji) je najbolj cenjena in razširjena kranjska siva čebela (*Apis mellifica carniolica*), ker je najmarljivejša, kot taka pa je znana tudi drugod po svetu.

Med potjo smo se ustavili v bližini Lovrenca na Pohorju, kjer je čebelarski muzej. Z veliko skrbnostjo in občutkom za čebelji rod so ga uredili tamkajšnji čebelarji.

Tudi čebelarje iz avstrijske Koroške je Janko Pislak rad sprejel in jim povedal kako čebelari. Foto: P. Zdešar

Prisrčno so nas sprejeli in nam postregli s "konkretnim" napitkom (žganjem) in s sladko rumeno pijačico s pridihom marljivih čebelic, prav nalašč za nas ženske.

Vrnili smo se na koroško magistralo in se skozi Maribor odpeljali na Hoško Pohorje (Hoče, kraj pri Mariboru). Tam nas je pričakal znani in spoštovani slovenski čebelar, gospod Janez Brvar. Tudi tam nam je njegova prijazna temnolasa soproga postregla s šilcem "ta kratkega" in tudi "ta sladkega". Ne smem pozabiti povedati, da je bila naša izletniška nedelja sončna in prijetna. Kljub temu je bil po petkovem silovitem nalivu na Pohorju spet voznik Hanzi tisti, ki je mojstrsko premagoval od neurja razrite pohorske ceste. Ko ni šlo več naprej z avtobusom, smo šli pač peš. Kmalu smo prispeli do majhnega

travnika sredi gozda, kjer je imel gospod Brvar na paši svoje čebelice.

Kako lepo jih je namestil in jim uredil začasen domek, je videti tudi na sliki! Okoli lepega zasilnega čebelnjaka so se košatile stoletne pohorske jelke. Ker tam zelo dobro medico, se kaj rado zgodi, da so si čebelarji pravi konkurenti, saj si pogosto izberejo prostor za čebeljo pašo prav pred sosedovim nosom. Tudi to, kot še veliko koristnega o čebelah, medenju, boleznih in strjevanju letošnjega medu v "beton", nam je povedal gospod Zdešar. Govoril je iz svojih lastnih izkušenj in bil - čeprav po neprespani noči (čebele je v velikem priklopniku prepeljal na pašo v snežniške gozdove na Notranjskem) - neutruden govornik, razlagalec in dobro podkovan o vsem, kar čebelarje zanima.

Med obiskom pri največjem čebelarju, po veljavi seveda, gospodu Janku Pislaku iz Apač pri Ptujju, smo bili navdušeni nad preprostimi panjički, v katerih vzgaja čebelje matice. Po veliki loki so razvrščeni kar v zaboječkih za laško pivo. Zanimiv je tudi njegov napajalnik. Tako preprost in funkcionalen je! To zmore le zdrava kmečka pamet! Gospod Janko Pislak je najboljši čebelar v Evropi, saj pošilja matični mleček svojih čebel v številne države. Menda ima v Franciji nekega tekmeča, vendar ta ne more preseči domiselnosti in kvalitete gospoda Pislaka. Čebelarstvo Milena in Janez Pislak v Apačah 303 pri Kidričevem (v bližini Ptujja) je kraj, kjer dobite svež, pravi pravcati matični mleček, ki ni mešan z medom.

Gospod Pislak je izjemen človek, po poklicu sicer mizar, v čebelarstvu pa izkušen strokovnjak, izumitelj in predvsem dober človek. Vreden je občudovanja!

ČEBELARSKI PRAZNIK V KRANJSKI GORI

MILAN MEGLIČ

Na dan kranjskogorskega semnja, 11. oktobra 1998, smo imeli svoj praznik tudi tamkajšnji čebelarji. V nekaj manj kot dveh letih od ustanovitve društva smo razvili svoj čebelarski prapor. Ob tej priliki smo čebelarji pripravili tudi priložnostno razstavo in pokušino medenih dobrot.

Predsednik društva Franci Kraševac je opisal kratko zgodovino čebelarstva v Gornj-

esavski dolini. Poudaril je velike zasluge pokojnega Mihaela Ambrožiča, svetovno znanega čebelarja iz Mojstran, saj skoraj ni kotička na zemlji, kamor ne bi pošiljal kranjske čebele, ki je postala ena najpomembnejših čebeljih pasem v Evropi, uspešno pa z njo čebelarijo tudi drugod po svetu. Kranjski čebeli zdaj grozijo nove nevarnosti, zato si kranjskogorski čebelarji želijo sodelovanja

Člani Čebelarkega društva Kranjska gora in gostje ob novem čebelarskem praporu. Foto:Katja Podgoršek

na medobčinski ravni, saj bodo le tako kos novih problemom. Izrazil je zadovoljstvo, da so se povabilu na čebelarski praznik odzvali predsednik ČZS g. Lojze Peterle, predstavnica Kmetijske pospeševalne službe ga. Majda Lončnar in starosta slovenskega čebelarstva, znanstvenik in učitelj ter velik borec za kranjsko sivko prof. dr. Jože Rihar Povabilu so se odzvali tudi predstavniki sosednjih čebelarskih društev iz Jesenic, Bohinja, Radovljice, Begunje-Karavanke in tudi predstavniki čebelarskih organizacij iz sosednje Avstrije – iz Podkloštra in Beljaka.

Še nekaj odlomkov iz slavnostnega govora predsednika društva:

"Do leta 1996 so čebelarji Gornjesavske doline kot Čebelarska družina Kranjska Gora in Čebelarska družina Mihael Ambrožič Mojs-trana delovali pod pokroviteljstvom Čebelarskega društva Radovljica-Jesenice. Z nastankom novih občin so v skladu z novim zakonom o društvih ustanovili Čebelarsko društvo Kranjska Gora, ki skrbi za celotno področje občine Kranjska Gora. Upravna enota Jesenice je društvo vpisala v register društev 3. julija 1996. Društvo zdaj skupaj šteje 27 članov, ki skrbijo za 350 čebeljih družin. Društvo nima poklicnega čebelarja,

Prapor je svečano blagoslovil kranjskogorski župnik in tudi čebelar Marko Benedik, v ozadju stojita botra prapora.

vsi so le veliki ljubitelji čebel. Verjetno si prav zaradi tega še bolj želijo, da bi ostala njihova čebela zdrava in da bi ohranila mesto, ki ji kot kranjski čebeli pripada. Tudi zaradi tega si želijo več sodelovanja na medobčinski ravni ter s čebelarji iz sosednje avstrijske Koroške in Italije.

Ob koncu govora je predsednik društva Franci Kraševac izrazil veselje in ponos čebelarjev Čebelarskega društva Kranjska Gora, ker jim je uspelo pridobiti svoj prapor. Prapor s pravo čebelo – kranjsko sivko – na sredini je sedaj njihov simbol, ki jih bo spremljal vedno in povsod. Velika zahvala gre tudi občini Kranjska Gora, ki dejavnost domačih čebelarjev moralno in gmotno podpira, saj se zaveda pomembnosti ohranitve čebel.

Predsednik ČZS Lojze Peterle je čestital društvu ob njegovem prazniku, saj je dan razvitja prapora za čebelarje prav poseben dan. Ob tej priliki je pohvalil skrb kranjskogorskih čebelarjev za kranjsko sivko, za pristanost medu in za neokrnjeno naravo. Opozoril je še na Apimondijo leta 2003, ko bo v Sloveniji veliko čebelarjev iz vsega sveta in prav bi bilo, da bi kakšen avtobus z udeleženci kongresa obiskal tudi to dolino, saj jim čebelarji lahko marsikaj pokažemo. Takrat bo Kranjska Gora doživela svojo predstavitev tudi kot eno izmed čebelarskih središč v naši državi.

Nekaj značilnosti čebelarstva v Gornjesavski dolini v luči zdajšnjih razmer je podal prof. biologije in čebelar Janez Gregori iz Podkorena. Med drugim je poudaril pomembnost ohranitve naše avtohtone čebelje pasme, kranjske sivke - Apis Mellifera carnica - saj ji zadnje čase grozi gensko onesnaženje z drugimi pasmami čebel. Tudi v Evropi jo resno ogrožajo medpasemski križanci, zato jo bomo skušali zavarovati z zakonom. S kranjsko sivko čebelarijo tudi naši sosede – koroški čebelarji. Skupaj bomo lažje uresničevali naše želje po varstvu kranjske čebele. Čebelarimo na obrobju Triglavskega narodnega parka, v katerem je skrb za neokrnjeno naravo posebej velika. Imamo tudi svojo nalepko za pristen med. S tem želimo poudariti, da je to pridelek iz našega konca, iz Gornjesavske doline.

Milan Meglič je nakazal pomembnost čebel za vzdrževanje ekološkega ravnovesja.

Vrednost medu, ki ga čebelar pridelava, je nepomembna glede na splošne koristi, ki jo čebele opravljajo z opravevanjem.

Sledilo je slovesno razvitje čebelarskega prapora. Botra prapora, župan občine Kranjska Gora Jože Kotnik in čebelar Janez Gregori, sta nato prapor izročila praporščaku čebelarju Alojzu Erženu, ki je v imenu vseh čebelarjev Čebelarskega društva Kranjska Gora podal zaobljubo. Potem je prapor slovesno blagoslovil kranjskogorski župnik in tudi čebelar Marko Benedik. S tem pa je bil tudi končan uradni del prireditve, ki so jo prizadevni organizatorji popestrili z nastopi lokalnega pevskega zbora in plesom narodnih noš ter na ta način nevsiljivo poskrbeli tudi za promocijo svojega kraja, saj se je prireditve udeležilo tudi precejšnje število naključnih gostov Kranjske Gore.

Predstavniki avstrijskih čebelarjev so bili nad povabilom in prireditvijo prijetno presenečeni. S svojo udeležbo so izrazili pripravljenost reševanja čebelarskih problemov skupnega pomena, predvsem zaščite kranjske čebele Apis mellifera carnica in problematike zdravstvenega varstva.

Še vse popoldne je tekla beseda samo o čebelah. Ob slovesu z gosti so se čebelarji dogovorili, da se kmalu zopet srečajo.

Pripis urednika: Čebelarsko društvo Kranjska Gora je zelo dejavno, čeprav sodi med manjša društva. Njihova organizacija je lahko številnim vzor, kako je mogoče lažje in uspešneje probleme reševati skupaj. Čeprav čebelarijo v ostrih alpskih razmerah s skromnimi pašami in majhnimi pridelki medu, so v okviru društva razvili notranjo kontrolo čebelarjenja, katere cilj je stalno dvigovati kakovost čebeljih pridelkov. Njihovi kozarčki z medom so opremljeni z lepo nalepko.

Dobro organiziranost društva je opaziti tudi v boju proti varoi. Z uvajanjem alternativnih metod zatiranja varoe izboljšujejo tudi kakovost medu. Zgledno je tudi njihovo sodelovanje s področno veterinarsko službo iz Kranja. Povezujejo se s čebelarji iz avstrijske Koroške, zlasti zaradi ohranitve kranjske čebele, to pa zbuja upanje v povezovanje čebelarjev v Evropski uniji na povsem drugačnih temeljih.

SEKCIJA LJUBITELJEV IN REJCEV ČMRLJEV V LETU 1998 (v prvem letu njenega delovanja)

JANEZ GRAD

Sekcija ljubiteljev in rejcev čmrljev, v nadaljevanju sekcija, je bila ustanovljena v okviru komisije za tehnologijo pri ČZS konec leta 1997. Za vodjo sekcije je bil imenovan dr. Janez Grad. Slovenski ljubitelji čmrljev smo se začeli medsebojno spoznavati in družiti potem, ko je bila na pobudo tajnika ČZS Milana Runtasa v Nedeljskem dnevniku 23. aprila 1995 objavljena reportaža o čmrljih, 22. julija 1995 pa na RTV Slovenija še poročilo in intervju o ogroženosti čmrljev. Tudi Slovenski čebelar je v št. 7-8/1996 objavil prispevek o čmrljih. Član sekcije lahko postane vsak, ki ima poleg čebelic rad tudi čmrlje in je pripravljen tudi njim nameniti nekaj svojega časa ter, če je treba, kaj posortiti za nadaljnji obstoj teh lepih in koristnih, a ogroženih sorodnikov čebel. Doslej nas je takšnih že 19, verjetno pa se nam bo v prihodnje pridružil še kdo.

Prvič smo se srečali v prostorih ČZS v Ljubljani 21. maja lani; bilo nas je 11. Po pozdravu predsednika komisije za tehnologijo gospoda dipl. inž. arh. Marjana Debelaka smo opredelili namen in oblike dela sekcije. Naš poglavitni cilj je spoznavati vse zanimivo iz življenja čmrljev, jim pomagati v njihovem boju za obstoj v sodobni industrijsko usmerjeni družbi, širiti zavest o koristnosti čmrljev med našimi ljudmi in se povezovati s somišljeniki iz drugih dežel. Čeprav je Apimondija 2003 še daleč, smo že začeli razmišljati o našem sodelovanju in prispevku na tem mednarodnem srečanju, sam pa sem se 25. maja lani udeležil tudi pripravljalnega sestanka, ki ga je o tej temi sklical podpredsednik ČZS g. Franc Šivic.

Drugič smo se srečali na mojem domu (Petelinje 16, 1262 Dol pri Ljubljani) 23. julija.

Ogledali smo si moj čmrljak z 22 živahnimi letošnjimi družinami več vrst čmrljev - nekateri so ga tudi fotografirali - ter si povedali zanimivosti, ki smo jih doživeli v naravi. Bilo nas je devet; pozdravil nas je tudi dosmrtni častni predsednik ČD Dolsko g. Franc Mihelič. Čeprav je bil dan zelo vroč, je bilo srečanje prijetno.

Tretje srečanje, ki smo ga pripravili lani, je bilo v Prirodoslovnem muzeju Slovenije v Ljubljani. Dr. Andrej Gogala nam je pokazal svojo zbirko čmrljev, ob prikazovanju diapozitivov o čmrljih ter predvsem o čebelah samotarkah pa pričaral številne zanimivosti, ki jih sicer sami v naravi spregledamo. Prijazno nas je sprejel tudi direktor muzeja dr. Matija Gogala. Poučnega obiska se je udeležilo deset članov sekcije.

Seveda smo se poleg tega srečevali in obiskovali tudi posamezniki. Dopisujemo se tudi s tujimi avtorji del in člankov o čmrljih; doslej smo po pošti navezali stike že s petimi znanimi strokovnjaki in zanesenjaki: z dvema Nemcema, dvema Čehoma in enim Poljakom. Od njih smo prejeli nekaj koristnih napotkov o gojenju čmrljev.

In kateri smo doslej "registrirani" slovenski ljubitelji in rejci čmrljev? Če izpustim strokovne in druge nazive naših članov, kot so prof., dr., dipl. inž. ..., saj vseh niti ne poznam, potem smo to: Karel Bajt, Marjan Debelak (predsednik komisije za tehnologijo), Igor Frančič, Andrej Gogala, Janez Grad (vodja sekcije), Ivan Kos, Jože Kržišnik, Jože Korošec, Janez Mihelič (glavni in odgovorni urednik Slovenskega čebelarja), Zoran Nikolić, Jože Pavlič, Hubert Potočnik, Marica Repe, Boštjan in gospa Roblek, Jože Rotar, Vinko Rozman, Ljubo Struna in Jože Šobar.

POSLUŠAJTE ČEBELARJI VI KAJ V VELENJU SE GODI !

Leto velikih čebelarških jubilejev je za nami. Praznovali smo stoptindvajsetletnico, stoletnico, nekateri sedemdesetletnico, pa tudi petdesetletnico.

V Velenju smo vse to praznovali še posebej slovesno. Sedmega decembra 1998 ob praznovanju dneva Apimondije in počastitev sv. Ambroža smo ustanovili novo mlado čebelarško društvo z imenom APIS. Veliko število navzočih čebelarjev in naših brhkkih čebelarj nam zagotavlja uspešno delovanje in razvoj društva. Z veseljem in navdušenjem vseh navzočih smo vodstvo prepustili priznanemu čebelarju, učitelju, mentorju in konstruktorju FV panja g. Matjažu Vehovcu. Ta nam je v lepem prazničnem nagovoru orisal svetle in temne strani čebelarstva, obenem pa nas pozval k strokovnemu in nesebičnemu delu, ker je to vodi k uspehu. Tež slovestnosti sem tudi sam nekaj pridal, saj sem vse navzoče povabil na praznovanje 50-letnice ČD APIS - s pripombo "Če vas bo do takrat še kaj ostalo." Ivan Rodman - Velenje

PROFESORJU EDIJU SENEGAČNIKU V SPOMIN

Neizprosna smrt je spet posegla v naše čebelarke vrste. Iz naše sredine je iztrgala Edaja Senegačnika, germanista v pokoju, dolgoletnega urednika našega lista, čebelarkega pisatelja, predavatelja, odličnega čebelarja, predvsem pa iskrenega prijatelja. Verjetno ni veliko čebelarjev, ki ne bi poznali imena tega čudovitega človeka in našega mentorja ter se ne zavedali njegovih pomembnih zaslug za naše čebelarstvo. Slovenski čebelarji smo z njim izgubili enega izmed najpomembnejših čebelarskih strokovnjakov, ki je bil zadnjih šestdeset let v središču čebelarskega dogajanja pri nas. Skoraj nemogoče je predstaviti njegovo obsežno delo, še manj pa je mogoče z nekaj skromnimi stavki prikazati ves trud, vse prizadevanje in vse uspehe, ki jih je dosegel v skoraj tridesetletnem trajajočem neumornem delu.

Ob svojem odgovornem pedagoškem delu kot profesor angleščine se je ves posvetil umnemu čebelarstvu. Velikokrat je omenil, da živi le za svojo družino, službo in čebele. Na zadnji poti smo ga pospremili prav takrat, ko so njegove čebele "legle" k zimskemu počitku. Njegovega pogreba, se je udeležila velika množica ljudi in med njimi tudi veliko čebelarjev, čeprav je bila obveščena med čebelarji

zelo slaba. To pa kaže na njegovo priljubljenost med čebelarskimi tovariši, prijatelji, znanci, ki so se prišli posloviti od svojega čebelarskega učitelja.

Ob odprtem grobu se je od pokojnega Edija v imenu Čebelarke zveze Slovenije poslovil njen predsednik gospod Lojze Peterle.

Edi Senegačnik v vsem svojem življenju ni bil le odlični učitelj, ki je celotno delovno dobo delal v šolstvu in poučeval mladino, ampak jo je tudi z vso ljubeznijo vzgajal. Ob tem je bil tudi navdušen čebelar. Skoraj do smrti je čebelaril z več kot sto čebeljimi družinami, ki jih je prevajal tudi v zelo oddaljene kraje. Njegove čebele so čebelarji prevažalci desetletja lahko srečevali daleč na jugu v Liki, na vzhodu v Banatu in Podravini ali visoko v Savinjskih Alpah in na zahodu do Soče. Zato je bil prav med njimi izredno cenjen zaradi pridobljenih dolgoletnih izkušenj. Ljubil je življenje, naravo Prijetno je med ljudmi, ki znajo in zmorejo prisluhniti šumenju in vedenju čebel. Pomembno pa je tudi, da znajo o tem prepričati tudi druge. Tak pa je bil Edi. Znal je tako globoko prisluhniti čudovitemu in skrivnostnemu življenju teh izjemnih žuželk kot le malokdo. Vsa svoja opazovanja in znanja je tako lepo in prefinjeno preli v živo in pisano besedo, da ga je vsak rad poslušal ali bral njegove članke.

Svojo veliko ljubezen do čebel je izpričal v številnih strokovnih prispevkih v Slovenskem čebelarju. Koliko topline in veselja do čebelarjevih ljubljensk je bilo v teh prispevkih in koliko iz njih izžarevata želja in hotenje, da bi tudi drugim čebelarjem podelil košček svoje ljubezni do čebel in svojega znanja o čebelah.

Z vso skrbnostjo in natančnostjo je izbiral slovenske besede - izraze za posamezne čebelarke predmete ali opravila. Le redkokdaj je bil zadovoljen z besedo, ki jo je izbral. Premišljeval je toliko časa, dokler ni našel prave. Vsa njegova dela se namreč odlikujejo po silni globini in izjemni lepoti našega jezika.

Tudi zato je postal urednik Slovenskega čebelarja. Šest let ga je urejal in s tem tudi sam prispeval k zvišanju strokovne ravni, tako da se glasilo zdaj lahko kosa s podobnimi daleč

zaciji grozila nevarnost propada, je zvesto stal v vrstah tistih redkih posameznikov, ki so ostali zvesti naši čebelarški organiziranosti. Tudi sicer je bil vedno tam, kjer so se naši napredni čebelarji zavzemali za resnico in pravico. Vedno je rad pomagal z govorno ali pisano besedo. Edi je naravnost neizčrpana zakladnica čebelarskega znanja. Bil je izreden predavatelj. Predaval je od Prekmurja do Primorske in od Alp do Kolpe in tudi daleč prek nje. Znal je pritegniti poslušalce. Navdušeno so mu ploskali in se mu zahvaljevali za vse znanje, ki so ga pridobili. Res veliko je storil za naše slovensko čebelarstvo. Toda, kakor je bil skromen vse svoje življenje, tak je tudi odšel od nas. Vse življenje je bil tak. Nikoli ni šilil v ospredje in se ni trkal na prsi, kaj vse je storil pomembnega in dobrega za slovenske čebelarje oziroma našo Zvezo. Zdaj ga ni več. Toda niti njegova skromnost ne bo mogla skriti vsega, kar je v vsem svojem življenju dobrega soril tudi za našo čebelarsko organizacijo.

Dočakal je starost 85. let. Svojim nasled-

nikom je zapustil zelo bogato dediščino, na katero je bil res lahko ponosen. Nikdar ne bodo obledeli spomini na tega izjemno zaslužnega moža, zahtevnega glede dela in do popolnosti predanega našim ljubljenskam-čebelam.

Za svoje dosežke na področju čebelarstva je dobil vsa priznanja. Čebelarska zveza Slovenije ga je odlikovala z vsemi tremi odličji Antona Janše. Podelila pa mu je tudi nagrado Petra-Pavla Glavarja.

Smrt sicer konča življenje, ne more pa iz spominov ljudi izbrisati, dela in zaslug nekoga, ki je v svojem življenju dosegel tolikšne uspehe, kot jih je pokojni Edi. V zgodovino slovenskega čebelarstva bo njegovo ime zapisano z velikimi črkami, pri čebelarjih pa bo ostal v spominu kot izjemen človek - čebelar.

Za njim žalujejo ne le njegova družina in drugi sorodniki, ampak tudi Čebelarska zveza Slovenije, saj je z njim izgubila dolgoletnega delavca in sodelavca.

Slava njegovemu spominu.

Pavel ZALETEL

ŠTEFAN SKUBIC

Konec julija, sredi čebelarske sezone, smo se na ljubljanskih Žalah poslovili od našega aktivnega čebelarja Štefana Skubica.

Rodil se je leta 1932 v Javoru nad Sostrim. Že v otroških letih se je seznanil s čebelami in s 15 leti že imel svoje čebele. Čebelaril je z dvajsetimi čebeljimi družinami in jih skrbno vzdrževal oziroma negoval. Čebele so mu do zadnjega dajale potrebno energijo, da je lažje premagoval zahrbtno bolezen.

Člani čebelarskega društva Moste-Polje se ga bomo spominjali kot vztrajnega in poštenega čebelarja.

**Čebelarska družina
Moste-Polje**

JOŽE ŠVAJGER

Ob koncu leta 1997 smo se čebelarji ČD Radlje ob Dravi poslovili od enega izmed mlajših članov našega društva. Ob odprtem grobu mu je nekaj besed v slovo spregovorila Sonja Verdinek.

Čebelaril je s približno 12 AŽ panji, član našega društva pa je bil komaj dve leti, saj je umrl v cvetu mladosti, star komaj 25 let.

Pri čebelah je našel svoj mir.

**Čebelarsko društvo
Radlje ob Dravi**

ANTON TAVČAR

Ob koncu čebelarskega poletja smo se čebelarji ČD Cerkno poslovili od našega člana Antona Tavčarja.

Rodil se je 2. marca 1928 v Podgori pri Gorenji vasi. Čebele so ga spremljale skozi vse življenje, po materini smrti leta 1975 pa se je začela njegova samostojna čebelarska pot. Sklenil jo je oktobra 1998, ko ga je premagala huda bolezen.

S čebelami se je seznanil že v rani mladosti, saj je bilo čebelarstvo pri hiši tradicija. Kljub službi in delu na kmetiji je vedno našel čas za čebele in vzorno je čebelaril z 10 družinami v AŽ panjih. Spominjali se ga bomo kot dobrega in vzornega čebelarja.

**Čebelarsko društvo
Cerkno**

ANTON ŽMAVC

Septembra lani smo se čebelarji ČD Gornji Grad poslovili od dolgoletnega člana Antona Žmavca iz Bočne. Anton se je rodil leta 1911 v Bočni pri Gornjem Gradu. Že v mladih letih se je seznanil s čebelami, saj je bilo v domačem kraju veliko dobrih in naprednih čebelarjev. Leta 1958 je od nekega čebelarja prevažalca, ki je v Bočno vozil čebele na hojevo pašo, kupil šest panjev čebel in kmalu nato razširil svoje čebelarstvo na 15 čebeljih družin, s katerimi je čebelaril vse do svoje smrti.

Kot dober in vesten čebelar je bil Anton dejaven tudi v upravnem odboru čebelarstva družine, za svoje delo pa je leta 1983 prejel tudi odličje Antona Janše III. stopnje.

ČD

Gornji Grad

JOŽE ŠPEH

Čebelarji ČD Gornji Grad smo se novembra lani poslovili še od drugega dejavnega in zaslužnega člana ČD Jožeta Špeha. Bil je dejaven čebelar in odbornik, tako da so ga poznali tudi številni starejši prevažalci, ki so vozili svoje čebele v Tirosek ali Črnivec.

Jože se je rodil leta 1916 v Tiroseku pri Gornjem Gradu. Že v otroških letih je imel veselje do čebel, kot 19-letni fant pa si je že priskrbel prve čebele. Ves čas je čebelaril le z nekaj čebeljimi družinami, zato pa je bil toliko bolj dejaven v čebelarstvu kot odbornik, tajnik, razdeljevalec pasišč za čebelarje prevažalce, odbornik v občinski in območni zvezi ČD, poročevalec o medenju na območju Črnivca in Tiroseka. Za svoje požrtvovalno delo je leta 1983 prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 1991 pa še odličje II. stopnje.

ČD

Gornji Grad

ALOJZ TRONTELJ

Čebelarji ČD Grosuplje smo se poslovili od našega člana, 85-letnega Alojza Trontlja. Za čebele se je navdušil že v mladosti pri svojem očetu. Ko si je ustvaril družino in si na Sp. Blatu zgradil dom, je nadaljeval čebelarjenje. Iz želje po druženju s čebelarji se je vključil v Čebelarstvo društvo, in to prav tedaj, ko smo gradili naš dom. Pri njegovi zidavi je bil med najbolj dejavnimi. Ko je bil dom zgrajen, je čutil veliko odgovornost, da je bil dom lepo vzdrževan, zato ni čudno, da smo mu zaupali odgovorno vlogo gospodarja doma. To delo je opravljal zelo vestno in se mu posvečal kot svojemu lastnemu.

Naše društvo mu je v zahvalo za požrtvovalno delo podelilo odličje Antona Janše III. in II. stopnje. V spominu ga bomo ohranili kot dobrega čebelarja.

Čebelarstvo društvo
Grosuplje

ALOJZ ARL

Tistega zimskega dne februarja lani, ko je veter podil snežinke čez Pohorje, je prenehalo biti plemenito srce našega dolgoletnega čebelarja Alojza Arla iz Puše 10 v Lovrencu na Pohorju, rojenega leta 1917.

Čebelariti je začel takoj po vojni leta 1947. Čebelaril je več kot petdeset let in je bil eden najbolj izkušenih čebelarjev v Lovrenški kotlini. Bil je dober

učitelj in dober prijatelj mlajšim čebelarjem. Z velikim veseljem je prenašal svoje znanje in svoje izkušnje mlajšim začetnikom. Delal je v ekipi čebelarjev, ki je takoj po vojni imela svojo postajo za vzrejo kranjskih matic na Klopnem vrhu na Pohorju. V čebelarstvu družini je bil vedno dejaven in dolgoleten član upravnega odbora. Bil je eden izmed pobudnikov zidave novega čebelarstva doma v Lovrencu na Pohorju. Kot izkušen mizar je kljub starosti veliko pomagal pri graditvi čebelarstva doma. Za svojo dejavnost na področju čebelarjenja je prejel odličje Antona Janše III. in II. stopnje.

Njegov prijateljski čebelarjski duh in njegove besede "Bodi pošten in marljiv kot čebelica" nam bodo ostale vedno v spominu.

Čebelarstvo društvo
Lovrenc na Pohorju

FRANC LANGERHOLC

Sredi meseca aprila so zvonovi v Stari Loki zazvonili v slovo našemu dolgoletnemu čebelarju Francu Langerholcu.

Rodil se je leta 1926 v vasi Trnje pri Šk. Loki. Vrsto let je bil zaposlen pri Slovenski železnici v Ljubljani, zaslužen pokoj pa je dočkal v podjetju Inštalacije v Šk. Loki. Rad je imel naravo in bil je tudi dober poznavalec rož in ptic. Njegov poseben hobi pa je bilo obnavljanje odsluženih železnih križev, ki so pod njegovimi rokami z novo podobo znova zaživele.

Pred 42. leti je dobil od svojega dobrega prijatelja Janeza Pretnarja prve čebele. Skupaj sta jih večkrat peljala v Istro. Ti prevozi so bili zelo naporni, a tudi polni dogodivščin. Zadnja leta je čebelaril v bližini svoje hiše s 25 družinami.

Pred nekaj leti je Francetu umrla žena. Od takrat v njem ni bilo več tiste vedrine in veselja. Imel je tri sinove, kljub temu pri čebelah ne bo njegovega naslednika. Od njega smo se poslovili z lepim govorom, ki ga je imel v starološki cerkvi njegov dolgoletni prijatelj Pretnarjev Janez. Poslovili smo se od dobrega človeka in skrbnega čebelarja.

ČD

Škofja Loka

IVAN STRNIŠA

Februarja lani smo se radeški čebelarji poslovili od našega člana Ivana Strniše. Naši član je bil od leta 1946 in dejavno je čebelaril vse do svoje smrti. Vseskozi je bil v organih društva, za svoje delo pa je prejel odličje Antona Janše II. in III. stopnje.

Na zadnji poti smo ga pospremili številni čebelarji našega društva, pa tudi čebelarji sosednjih društev Sevnica in Šentrupert-Mirna z društvenimi praporji.

ČDRadeče

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE VABI 13. FEBRUARJA 1999 V CELJE NA XXII. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO PRODAJNO RAZSTAVO

Čebelarska zveza Slovenije bo v **SOBOTO, 13. februarja 1999, ob 9. uri** organizirala **XXII. državni čebelarski seminar in čebelarsko prodajno razstavo**. Seminar bo v upravni stavbi **CELJSKEGA SEJMA** (pri glavnem vhodu) v **CELJU, Dečkova1**.

DNEVNI RED SEMINARJA

Ob 9. uri: Otvoritev in pozdravni govor predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta.

Ob 9.15 : Okrogla miza z naslovom **"NOVOSTI PRI ZATIRANJU ČEBELJIH BOLEZNI V LETU 1999"**.

Od 12.00 do 12.30: ODMOR

Ob 12.30 do 15.00 : Okrogla miza z naslovom **"ZAKAJ BO NOVA ZAŠČITNA ZNAMKA ZA SLOVENSKI MED ZANIMIVA ZA VSE ČEBELARJE?"**. Referati bodo objavljeni v zborniku.

ČEBELARSKA RAZSTAVA

V novi dvorani sejma bo organizirana prodajna čebelarska razstava. **Prijave razstavljalcev sprejemamo do 1. februarja na ČZS, telefon 061 - 210 992.** Cena za kvadratni meter razstavnega prostora je **od 200 do 300.- SIT.** **Samo za tiste inovacije, ki bodo razstavljene prvič, bo razstavni prostor brezplačen.** Vstopnina za udeležbo na seminarju je 1.000.- SIT. Z vstopnico boste prejeli tudi zbornik referatov.

Otvoritev razstave bo ob 8. uri, zato si jo boste lahko ogledali že pred začetkom seminarja.

Vljudno vabljeni vsi slovenski čebelarji in ljubitelji čebel !

ČZS

JOŽE RIHAR s.p.

ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice), osemSATNA kasetna točila,
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, na zalogi pa imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah – preporučajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličeni), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmake
- izdelujemo satnice in kuhamo voščine.

Preporučajte se v kakovost in ugodne cene naših izdelkov.

Čebelarska društva pa obveščamo, da po dogovoru pridemo lahko tudi do vas in vam ponudimo naše izdelke in usluge.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42, 1356 Dobrova; tel/fax: 061/641-106

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

*Da bi v času, ki prihaja,
prisluhnilo dobri besedi
in poiskali trenutek
za veliko lepih želja.*

Logar

*Vesele božične praznike,
v letu, ki prihaja, pa vam želimo
veliko zdravja in osebne sreče.*

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, faks: (064) 411 499
e-mail: logar-trade@siol.net

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarski pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE JE IZDALA NOV

ČEBELA SE PREDSTAVI

UČBENIK Z DELOVNIMI NALOGAMI
ZA ČEBELARSKÉ KROŽKARJE

Marija Mlaker - Šumenjak

ČEBELARSKI UČBENIK
za krožkarje in čebelarje
začetnike

ČEBELA SE PREDSTAVI

Učbenik je napisala mentorica
Marija Mlaker - Šumenjak.

Učbenik je formata A4, obsega 112
strani v njem je objavljenih več kot
dvesto barvnih fotografij.

Vsebuje veliko število nalog za
utrjevanje znanja o čebelah. Zelo
primeren je tudi kot darilo za mlade
in tudi
strejše čebelarje.

Knjigo lahko kupite na ČZS ali jo
naročite po telefonu 061 210 992

SPLOŠNO MIZARSTVO

Roman Ploštajner

Dobrteša vas 57a

3311 ŠEMPETER

Izdelovanje nakladnih panjev

Zaradi organizacije proizvodnje sprejemam naročila za izdelavo nakladnih FV in LR panjev ter njihovih različic v kompletu ali za posamezne dele do 15. februarja 1999.

Informacije na telefon
063 701 335

V društvu OZARA-Združenju za kakovost življenja izdelujemo satnice in kozice za sate po izjemno ugodnih cenah. Z nakupom vsake satnice ali kozice boste osebno pomagali ljudem v duševni stiski.

Izdelke lahko naročite po telefonu /faksu: (062) 223 686 ali osebno na naslovu: Ozara, ul. Heroja Šaranoviča 27, Maribor.

PRI ČEBELARSKI ZVEZI LAHKO KUPITE UČILA, NALEPKE, ODLIČJA, LETAKE IN POSTERJE

Naročila sprejemamo na telefon 061 210 992

LITERATURA	ČLANSKA CENA/ sit	NEČLANSKA CENA/ sit
Od čebele do medu	6.650,00	7.980,00
Med in zdravje (dr. Kapš)	7.500,00	9.000,00
Priročnik za začetnike	300,00	360,00
Zdravstveno varstvo čebel	1.200,00	1.440,00
Mana iglavcev, napoved medenja	1.700,00	2.040,00
Zreja matic (Esenko)	1.260,00	1.520,00
Čebelarjev opravila (Debelak)	1.500,00	1.800,00
Zbornik referatov – Celje 98	700,00	840,00
VIDEOKASETE		
Čebelarstvo	2.500,00	3.000,00
Zreja matic	2.000,00	2.400,00
NALEPKE, LETAKI		
Nalepka samolepilna za kozarce	4,50	5,50
Zaščitna znamka	6,00	-
Reklamni letak za prodajo medu (100 kos)	60,00	72,00
Ekološki letak – varujte čebele (100 kos)	500,00	600,00
Letak o medu (Rihar)	26,00	31,00
Zloženska "Čebelji panj"	13,00	16,00
IGRA – odkrivanje čebelarstva (gar.)	200,00	240,00
ODLIČJA, OBRAZCI		
Odličje A.Janše – komplet	3.000,00	-
Diplome	50,00	-
Evidenčni list člana	10,00	-
Razglednica s čebelarškim motivom "Iz roda v rod"	120,00	
POSTERJI		
Življenjski cikel družine	500,00	600,00
Kranjska čebela – njena dežela	200,00	240,00
ZNAČKE		
Zlata čebela	150,00	
Jubilejna značka 125-letnice ČZS	200,00	

Mali oglasi

- PRODAM** 7 novih in 5 rabljenih 10 S AŽ panjev, 5 prašilčkov AŽ 5S in model za vlivanje satnic, 069 88 207.
UGODNO prodam večjo količino dobrega gozdnega medu, inf. 065 556 259.
KUPIM "Slovenskega čebelarja" letnike 1973, 1974 in 1975, inf. 0608 81 110.
PRODAM TAM-110 za prevoz 66 AŽ panjev - zelo dobro ohranjen, inf. 061 731 753.
ZARADI STAROSTI prodam večje število čebeljih družin v AŽ panjih ali brez in 40 letnikov "Slovenskega čebelarja ter traktor vinkovič, inf. 0608 70 050.
KUPIM suh čist propolis - plačam takoj, inf. 063 824 340.
KUPIM rabljeno točilo za med, inf. 061 842 117.
PRODAM kostanjev in cvetlični med ter domače žganje in medico, inf. 061 891 131 ali 041 733 048.
UGODNO prodam TAM 5000 za 60 AŽ panjev skupaj z rezervnimi delo, inf. 064 310 061.
ZAMENJAM gozdni primorski med (škržat) za akacijev, kostanjev ali lipov, inf. 065 31 869.
PRODAM kostanjev in hojev med, kupim rabljene AŽ panje, inf. 0608 64 017.
KUPIM dobro ohranjen prevozni čebelnjak TAM 2001 od 32 do 36 AŽ panjev z atestom, inf. 068 84 451.
LR PANJE rabljene kupim, inf. Daniel Bregar 061 373 638.
PRODAM cvetlični, gozdni in hojev med, inf. 065 69 346.

ČEBELARSKI NASVETI NA PRVEM PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

V prvi oddaji Kmetijski nasveti v novem letu boste lahko poslušali nasvete za čebelarje: V TOREK, 5. JANUARJA, ob 12.30, bo Janez Poklukar predstavil program dela SAČD za leto 1999, v TOREK 19. JANUARJA bo Jože Matavž spregovoril o zdravljenju čebel v Prekmurju.

Ivanka Polanec, Radio Slovenija

Čebelarstva zadruga

NEKAR

Prodaja: Anton Švigelj

Inf. pred 8. uro in po 20. uri na št.

(061) 48 48 42.

Priznam ~~kozarce~~ in pokrovi vsaki prvi in tretji tork.

Dodatno inf. Boris Senčič po tel. št.

(061) 159 08 94, (041) 728 119

Kozarci za med velikosti:

720 ml 32 sil/kos

370 ml 23 sil/kos

Kovinski pokrovi Twist OFF

fi 82 mm 14 sil/kos

fi 66 mm 10 sil/kos

Kartoni za kozarce 60 sil/kos

Vreče za 200 l sode za shranjevanje medu

150 sil/kos.

Vreče pošljemo tudi po povzetju

POJASNILO

Ker nekateri čebelarji po objavi novega Pravilnika o odlikovanjih, priznanjih in nagradah v SČ, št. 11/98, (str 311), niso vedeli, od kdaj je pravilnik v veljavi, objavljamo sklep UO ČZS s sedme redne seje z dne 19. septembra 1998, št. 90. "Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah velja od 19. 9. 1998, uporabljati pa se začne po objavi v Slovenskem čebelarju". Pravilnik se torej v skladu s 16. členom, uporablja od izida Slovenskega čebelarja, št. 11/98 naprej. U p r a v a

Popraveki članka avtorja Pavla Zaletela v Slovenskem čebelarju, št. 12/1998.

Pravilen priimek rodinskega beneficiata je Nebois in ne Neboiski (stran 322).

Na strani 324 je pravilno "Razprave o rojenju čebel" A. Janše, vendar je žal vse do leta 1976 ostal v rokopisu, ne pa kot je objavljeno, da je še vedno v rokopisu.

Na strani 337 je v zadnjem odstavku pravilno ...so leta 1941 sile osi napadle Jugoslavijo in okupirale državo, ne pa, da je Nemčija sama napadla Jugoslavijo.

NAŠE ČEBELJE PAŠE 12

1. **Jesenski podlesek** (*Colchicum autumnale* L.) spada v družino lilijevk. Je gomoljasto zelišče z enim (redko več) rožnato rdečim ali vijoličnim cvetom. Šele naslednjo pomlad poženejo široki suličasti listi. Raste predvsem na vlažnih travnikih po vsej Sloveniji, cveti pa od avgusta do oktobra.

1. Jesenski podlesek (*Colchicum autumnale* L.) 2. Pisani zebrat (*Galeopsis speciosa* Mill.)

3. Ostra homulica (*Sedum acre* L.)

4. Topinambur (*Helianthus tuberosus* L.)

Čebelam daje medicino in cvetni prah. Ker je ena zadnjih čebeljih paš, je pomemben za pripravo čebeljih družin na zazimljenje.

2. **Pisani zebrat** (*Galeopsis speciosa* Mill.) je enoletnica iz družine ustnatic, plevel. Pokončno steblo je pod kolenci dlakavo. Listi so elipsasti, sedeči, ob robu nekoliko nazobčani. Cvetovi so veliki, žvepleno rumeni, srednja krpa spodnje ustnice pa je vijoličasta. Raste po gozdovih, na posekah in obdelanih tleh od nižin do subalpinskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od julija do septembra. Čebelam daje nekaj medicine in cvetnega prahu.

3. **Ostra homulica** (*Sedum acre* L.) je iz družine tolstičevk. To je večletna zelena rastlina s kratkimi, debelimi, mesnatimi listi in rumenimi sedečimi cvetovi. Raste na sončnih pobočjih, gruču, travnikih, v starih gozdovih, od nižine do subalpinskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od junija do avgusta in daje precej medicine tudi med sušnimi obdobji. Čebele na njej nabirajo tudi cvetni prah, zato jo rade obiskujejo od jutra do mraka. Med je zeleno rumen.

4. **Topinambur** (*Helianthus tuberosus* L.), imenovan tudi laška repa, je iz družine nebinovk in iz istega rodu kot sončnica. Njegova domovina je Mehika. Je trajnica z gomoljasto odebeljenimi koreniki. Listi so podobni listom sončnice, le da so precej manjši, cvetišče je izbočeno, široko do 8 cm. Zraste tudi več kot 2 m visoko. Rastlina je le redko gojena, pogosto podivjana; najdemo jo po vsej Sloveniji. Cveti od septembra vse do novembra. Na njem dobijo čebele tako medicino kot cvetni prah, zato je pozno poleti in jeseni to pomembna pašna rastlina.

5. **Žlezava nedotika** (*Impatiens glandulifera* Royle) je predstavnica družine nedotikovk, njena prvotna domovina je Himalaja. Steblo zraste od 50 do 250 cm visoko. Cvetovi so rdeči, dolgocepljati, po 2 do 14 v grozdastem socvetju. Ostroga je debela. Listi so jajčasto suličasti. Pri nas jo sadijo na vrtovih in pokopališčih, ponekod pa je tudi podivjana, predvsem ob večjih rekah. Cveti od julija do oktobra. Čebele na njej nabirajo medicino in cvetni prah; zlasti pomembna je kot pozna pašna.

6. **Navadni bršljan** (*Hedera helix* L.) je edini predstavnik družine bršljanovk. To je zimzelena vzpenjalka. Če se vzpenja ob deblu gozdnega drevja, lahko zraste tudi do 30 m visoko. Ob vzpenjanju se na debela pritrdi z zračnimi koreninami in ne jemlje hrane iz dreves. Listi imajo 3-5 krp, na vejicah s cvetovi pa so listi celorobi. Raste po gozdovih in ob starih zidovih od nižine do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od septembra do novembra. Cvetovi so drobnji, zelenkasto beli, stisnjeni v polkroglaste grozde. Čebelam daje obilo medicine, pa tudi nekaj cvetnega prahu. Obnožina je sivo rumena. Na nekaterih območjih pri nas je bršljan zelo pomembna pozna pašna, pravzaprav ena zadnjih v letu, zato ga čebele množično obiskujejo.

Besedilo in fotografije: Janez Gregori

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, faks: 12 61 335, E-pošta - cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklucar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklucar, mag. Mira Jenko-Rogelj, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič, lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za leto 1999 za nečlane je 6.600,00 SIT. Posamezna številka stane 550,00 SIT. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 5.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (23/39-92) sodi Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o., Ljubljana, Parmova 39. Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

5. Žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera* Royle)

6. Navadni bršljan (*Hedera helix* L.)